

Gofal Cymdeithasol **Cymru**
Social Care **Wales**

Canllawiau Gwarediadau ar gyfer Paneli
Rheoleiddio Gofal Cymdeithasol Cymru
Medi 2025

Cynnwys

ADRAN 1: CYFLWYNIAD	4
Pwrrpas y ddogfen hon	4
Sut mae atgyfeiriadau i'n tîm ffitrwydd i ymarfer yn dod i ben fel gwrandawiadau?	4
Beth yw pwrrpas gwarediadau panel?.....	5
Cymesuredd	5
Rôl y panel mewn gwahanol fathau o wrandawiadau	6
Y broses o wneud penderfyniadau fesul cam	6
ADRAN 2: SEILIAU NAM	8
Perfformiad diffygiol.....	8
Camymddygiad difrifol	8
Rhestrau gwahardd.....	9
Euogfarnau a chanfyddiadau gan reoleiddwyr a llysoedd eraill.....	9
Dealltwriaeth.....	11
Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant.....	15
Nam sydd o natur rywiol	16
Achosion sy'n ymwneud â delweddu cam-drin plant.....	16
Anonestrwydd.....	18
Methu â darparu safon dderbyniol o ofal	19
Methu â chadw ffiniau proffesiynol	20
Perfformiad diffygiol - pryderon am y gallu i ymarfer yn ddiogel.....	20
Ymddygiad sy'n sylfaenol anghydnaws â chofrestru proffesiynol	20
ADRAN 3: AMGYLCHIADAU CYFAGOS.....	22
Cyflwyniadau am amgylchiadau lliniarol	22
Cyfeiriadau a thystebau	23
Mynegiadau o edifeirwch ac ymddiheuriadau.....	23
ADRAN 4: DEALL Y GWAREDIADAU SYDD AR GAEL I BANELI	25
Gorchmynion Interim – a osodwyd gan y Panel Gorchmynion Interim.....	25
Rhesymau'r panel.....	27
Panel Apeliadau Cofrestru	28
Ceisiadau i gofrestru / adnewyddu cofrestru.....	28
Ceisiadau am adfer	29
Canlyniadau'r Panel Addasrwydd i Ymarfer.....	30
Dileu trwy gytundeb.....	30
Ymrwymadau cydsyniol.....	31
Canfod dim nam – gwarediadau	31
Dim nam a sut mae cofnodion yn ymddangos yn y Gofrestr.....	32
Canfod Nam - Gwarediadau nad ydynt yn gydsyniol	33
ADRAN 5: RHESYMAU'R PANEL.....	42
Pwysigrwydd rhesymau panel.....	42
Rhesymau ysgrifenedig y panel	42
ATODIAD 1: SUT MAE GWAREDIADAU PANELI YN FFITIO I FFRAMWAITH RHEOLEIDDIO GOFAL CYMDEITHASOL YNG NGHYMRU?	44
Deall y fframwaith rheoleiddio	44
Pa weithwyr sy'n destun rheoleiddio gan Gofal Cymdeithasol Cymru?	45
Sut mae'r gofyniad cofrestru yn cael ei orfodi a sut mae gweithwyr yn atebol am eu hymddygiad?	46
Sut mae paneli ffitrwydd i ymarfer yn gweithio?	47

ATODIAD 2: Y FFRAMWAITH DEDDFWRIAETHOL AR GYFER PANELI SY'N GWNEUD PENDERFYNIADAU YNG NGWRANDAWIADAU GOFAL CYMDEITHASOL CYMRU	50
Deddfwriaeth Sylfaenol sy'n berthnasol i waith panel.....	50
Rheoliadau.....	50
ATODIAD 3: TEMPLED RHYBUDD.....	52

Adran 1: Cyflwyniad

Pwrrpas y ddogfen hon

Bwriad y ddogfen hon yw canllaw cyffredinol ar gyfer paneli rheoleiddio Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC) sy'n gwneud penderfyniadau ynghylch gwarediadau priodol mewn gorchymyn interim, gwrandawiadau adolygu, gwrandawiadau terfynol a cheisiadau cofrestru, adnewyddu ac adfer.¹ Nid yw'n ganllaw cynhwysfawr nac yn lle [Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol \(Cymru\) 2016](#) ('y Ddeddf'), y rheoliadau cysylltiedig na Rheolau Gofal Cymdeithasol Cymru, ac mae pob un ohonynt yn nodi dyletswyddau a phwerau gwneud penderfyniadau panel.

Mae Atodiad 1 yn esbonio sut mae gwarediadau paneli yn cyd-fynd â fframwaith rheoleiddio gofal cymdeithasol yng Nghymru. Mae'r ddeddfwriaeth sy'n llywodraethu gweithgareddau panel wedi'i rhestru yn Atodiad 2. Dylai paneli ddisgwyl i unrhyw un sy'n craffu ar eu penderfyniadau, fel y Tribiwnlys Safonau Gofal, gyfeirio at y dogfennau hyn.

Sut mae atgyfeiriadau i'n tîm ffitrwydd i ymarfer yn dod i ben fel gwrandawiadau?

Pan fydd ein tîm Addasrwydd i Ymarfer (FtP) yn derbyn atgyfeiriad am addasrwydd person cofrestredig i ymarfer, maent yn edrych ar a ydy'r ymddygiad honedig yn creu risg i ddiogelwch y cyhoedd a/neu enw da'r proffesiwn gofal cymdeithasol. Os ydynt yn penderfynu ei fod, maent yn edrych ar a ellir mynd i'r afael â'r risg yn ddiogel gan ddefnyddio pwerau swyddogion FtP (fel Rhybudd neu Ymgymeriad) neu, os ystyrir bod y risg yn uwch, mae'r tîm yn ystyried cyfyngiadau ar ymarfer y person fel atal neu amodau ymarfer, wrth iddynt gynnal ymchwiliadau pellach.

Mae rhai ymddygiad yn cyflwyno risg mor ddifrifol i ddiogelwch y cyhoedd a/neu enw da'r proffesiwn gofal cymdeithasol fel y gall gyfiawnhau atgyfeirio i banel gwrandawriad terfynol Panel Addasrwydd i Ymarfer heb orchymyn interim yn ei le. Mae hyn yn cynnwys sefyllfaoedd lle mae'r person cofrestredig:

- wedi cael ei ddyfarnu'n euog o drosedd y mae dedfryd o garchar wedi'i gosod neu y gellid bod wedi cael ei gosod amdani
- wedi'u cynnwys mewn rhestr wahardd
- cael rhybudd am drosedd y gellid gosod dedfryd o garchar amdani
- wedi cael canfyddiad o nam ar ffitrwydd i ymarfer wedi'i wneud yn eu herbyn gan gorff rheoleiddio perthnasol.²

Yn ogystal â gwneud atgyfeiriadau yn unol â gofynion y Ddeddf, rhaid i Gofal Cymdeithasol Cymru gyfeirio materion cymwys at banel lle mae'n fodlon:

¹ Mae'r ddogfen yn disodli'r 'Guidance on Indicative Disposals for the Fitness to Practise Panel and Interim Orders Imposed by the Interim Orders and Fitness to Practise Panel'.

² Gweler adran 121 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 a Rhan II o Reolau Gofal Cymdeithasol Cymru (Ymchwilio).

- bod posibilrwydd realistig y bydd y panel yn canfod bod amhariad ar addasrwydd y person cofrestredig i ymarfer, ac
- mae er budd y cyhoedd i gyfeirio'r mater.³

Beth yw pwrpas gwarediadau panel?

Prif bwrpas gwarediadau panel yw diogelu'r cyhoedd a budd y cyhoedd ehangach. Nid yw'n hawdd diffinio'r cysyniad o 'fudd y cyhoedd', ond mae'n bosibl sefydlu'r hyn y mae'n ei gynnwys yng nghyd-destun ein gwaith, gan fod ein hamcanion wedi'u nodi yn adran 68 o'r Ddeddf, a rhaid i warediadau paneli adlewyrchu'r amcanion hyn. Maent fel a ganlyn:

Prif amcan Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC) wrth gyflawni ei swyddogaethau yw diogelu, hyrwyddo a chynnal diogelwch a lles y cyhoedd yng Nghymru

Wrth fynd ar drywydd yr amcan hwnnw, rhaid i GCC arfer ei swyddogaethau gyda'r bwriad o hyrwyddo a chynnal –

- a) safonau uchel wrth ddarparu gwasanaethau gofal a chymorth
- b) safonau uchel o ymddygiad ac ymarfer ymhlith gweithwyr gofal cymdeithasol
- c) safonau uchel wrth hyfforddi gweithwyr gofal cymdeithasol, a
- d) hyder y cyhoedd mewn gweithwyr gofal cymdeithasol

Dylai paneli gael eu llywio gan yr amcanion hyn wrth ddewis gwaredu priodol ond dylent gadw mewn cof bod ymyrryd â rhyddid person i weithio yn gyfyngiad ar eu hawliau sifil ac yn un sydd â chanlyniadau difrifol a phellgyrhaeddol. Er y bydd yn angenrheidiol mewn llawer o achosion gosod cyfyngiadau ar arfer unigolyn er budd diogelu'r cyhoedd, budd y cyhoedd neu gynnal safonau proffesiynol, rhaid gwneud penderfyniadau o'r fath yn ofalus ac yn unol â'r egwyddor o gymesuredd. Dylai fod yn glir o resymau panel ei fod wedi ystyried yr egwyddor hon.

Cymesuredd

Mae cymesuredd wedi cael ei ddisgrifio gan Lys Hawliau Dynol Ewrop fel:

... y chwilio am gydbwysedd teg rhwng gofynion budd cyffredinol y gymuned a gofynion amddiffyn hawliau sylfaenol yr unigolyn.⁴

Mewn termau syml, mae hyn yn golygu na ddylai'r gwarediad fynd y tu hwnt i'r hyn sy'n angenrheidiol i gyflawni nodau cyfreithlon y panel, nac yn gadael risg anghyfiawnder i'r cyhoedd neu danseilio'r safonau uchel y mae'n ofynnol gan y gyfraith i Gofal Cymdeithasol Cymru eu hyrwyddo a'u cynnal.

³ adran 126(2) Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016.

⁴ Soering v y Deyrnas Unedig [1989] 11 EHRR 439.

Rôl y panel mewn gwahanol fathau o wrandawiadau

Mewn gwrandawiadau'r **Panel Gorchymyn Interim**, rôl y panel yw ystyried a oes angen gosod cyfyngiadau ar arfer person cofrestredig i leihau unrhyw risg o niwed i'r cyhoedd, os yw fel arall er budd y cyhoedd neu er budd y person cofrestredig, tra bod mater yn cael ei ymchwilio ac, lle bo hynny'n berthnasol, cyn i wrandawiad terfynol gael ei gynnal.

Mewn gwrandawiadau **Adolygu'r Panel Gorchymyn Interim**, rôl y panel yw ystyried os, yn seiliedig ar dystiolaeth gyfredol neu newydd, mae'r gorchymyn a osodwyd yn y gwrandawiad cyntaf yn dal i fod yn berthnasol, yn angenrheidiol ac yn gymesur ac a oes angen cadw, diwygio neu ddirymu'r cyfyngiadau presennol. Bydd yn rhaid i'r panel adolygu fod yn fodlon bod y gorchymyn interim yn parhau i fod yn angenrheidiol er mwyn diogelu'r cyhoedd, fel arall er budd y cyhoedd, neu er budd y person cofrestredig.

Mewn **Panel Addasrwydd i Ymarfer**, gwrandawiad terfynol, mae'r panel yn ystyried a yw addasrwydd person cofrestredig i ymarfer yn cael ei amharu, a lle mae panel yn canfod bod addasrwydd i ymarfer yn cael ei amharu ar hyn o bryd, ei rôl yw penderfynu a oes angen gosod cyfyngiadau ar allu'r person i ymarfer. Gall y panel osod gwarediad sy'n ei gwneud yn ofynnol i wrandawiad adolygu gael ei gynnal yn ddiweddarach, i asesu a yw addasrwydd y person cofrestredig i ymarfer yn parhau i fod yn amharu ac a ydynt wedi cadw at unrhyw amodau neu gyfyngiadau a osodir.

Mewn gwrandawiadau adolygu'r Panel Addasrwydd i Ymarfer, rôl y panel yw ystyried a yw addasrwydd person i ymarfer yn dal i gael ei amharu ac, os felly, a yw cyfyngiadau ar eu hymarfer yn dal i fod yn angenrheidiol. Byddant yn edrych ar a yw'r pryderon diogelu'r cyhoedd a/neu ddiddordeb y cyhoedd a arweiniodd at y gorchymyn yn cael ei roi ar waith. Mae'r panel yn ystyried a oes angen cadw, diwygio neu ddirymu'r cyfyngiadau presennol. Efallai y gofynnir iddynt hefyd edrych ar bryderon newydd am addasrwydd y person i ymarfer sydd wedi Côdi ers i'r gwarediad gwreiddiol gael ei roi ar waith.

Rôl y Panel Apeliadau Cofrestru yw ystyried apeliadau yn erbyn penderfyniad y Cofrestru i wrthod cofrestru neu adnewyddu cofrestru. Mae'r Panel hefyd yn ystyried ceisiadau am adfer i'r Gofrestr gan weithwyr a gafodd eu tynnu ar ôl canfod nam gan wrandawiad terfynol Panel Addasrwydd i Ymarfer.

Y broses o wneud penderfyniadau fesul cam

Mae gwrandawiadau terfynol y Panel Addasrwydd i Ymarfer yn dod i benderfyniadau gan ddefnyddio proses gam, fel y nodir yn Rheolau Gofal Cymdeithasol perthnasol Cymru (Gwrandawiadau Addasrwydd i Ymarfer). Mae'r camau fel a ganlyn:

Cam 1: gwneud canfyddiadau o ffeithiau

Cam 2a: Penderfynu a yw un o'r 6 sail nam wedi'i sefydlu

Cam 2b: penderfynu a oes nam ar hyn o bryd ar gyfer addasrwydd i ymarfer

Cam 3: os canfyddir nam cyfredol, penderfynwch pa waredu, os o gwbl i'w osod⁵

Wrth benderfynu a yw ffitrwydd person i ymarfer yn cael ei amharu, mae angen i baneli ystyried y pedwar cwestiwn canlynol: ⁶

- A yw'r person cofrestredig wedi gweithredu mewn ffordd sy'n peri risg i ddefnyddwyr gofal a chymorth a/neu a ydynt yn debygol o wneud hynny yn y dyfodol?
- A yw'r person cofrestredig wedi dod â'r proffesiwn gofal cymdeithasol i anfri a/neu a ydynt yn agored i wneud hynny yn y dyfodol?
- A yw'r person cofrestredig wedi torri un o egwyddorion sylfaenol y proffesiwn a/neu a yw'n agored i wneud hynny yn y dyfodol?
- Lle mae anonestrwydd wedi'i brofi - wedi gweithredu yn anonest yn y gorffennol a/neu yn agored i weithredu'n anonest yn y dyfodol

⁵ Gall paneli hefyd ddefnyddio rhai gwarediadau mewn achosion lle nad ydynt wedi canfod nam.

⁶ Ymholiad Shipman, *Pumed Adroddiad: Diogelu Cleifion: Dysgu o'r Gorffennol – Cynigion ar gyfer y Dyfodol* (paragraff 25.63) 9 Rhagfyr 2004, Papur Gorchymyn CM 6394
https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20090809044405/http://www.the-shipman-inquiry.org.uk/5r_page.asp?id=4799.

Adran 2: Seiliau Nam

Fel y nodir yn adran 117(1) o'r Ddeddf, caiff addasrwydd person cofrestredig i ymarfer gael ei amharu oherwydd un neu fwy o'r seiliau canlynol:

- perfformiad diffygiol fel gweithiwr gofal cymdeithasol
- camymddygiad difrifol (boed fel gweithiwr gofal cymdeithasol neu fel arall)
- iechyd corfforol neu feddyliol niweidiol
- euogfarn neu rybudd yn y Deyrnas Unedig am drosedd neu euogfarn neu rybudd mewn mannau eraill am drosedd a fyddai, pe bai'n cael ei chyflawni yng Nghymru a Lloegr, yn drosedd
- penderfyniad gan gorff perthnasol i'r perwyl bod addasrwydd y person i ymarfer yn cael ei amharu⁷
- cynnwys y person mewn rhestr wahardd megis rhestr a gynhelir o dan adran 2 o Ddeddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006.

Perfformiad diffygiol

Fel y nodir yn adran 117(2) o'r Ddeddf, mae perfformiad diffygiol fel gweithiwr gofal cymdeithasol yn cynnwys:

- enghraifft o esgeulustod
- torri ymrwymiad y cytunwyd arno gyda Gofal Cymdeithasol Cymru
- torri ymrwymiad y cytunwyd arno gyda phanel Addasrwydd i Ymarfer
- methu â chydymffurfio â'r Côd Ymarfer Proffesiynol ar gyfer Gofal Cymdeithasol.

Camymddygiad difrifol

Nid yw camymddygiad difrifol wedi'i ddiffinio yn y Ddeddf, ond mae llysoedd y DU wedi gwneud sylwadau ar yr hyn y mae camymddygiad proffesiynol difrifol yn ei olygu yng nghyd-destun sawl achos sy'n ymwneud â rheoleiddwyr eraill ac mae rhai o'r sylwadau hyn wedi'u nodi isod.

Dylai paneli nodi y gall ymddygiad sy'n cael ei dynnu o ymarfer proffesiynol person cofrestredig gyfystyr â chamymddwyn difrifol at ddibenion gwrandawriad addasrwydd i ymarfer.

"Nid yw "camymddygiad proffesiynol difrifol" wedi'i ddiffinio'n statudol ac nid yw'n gallu cael ei ddisgrifio'n fanwl gywir. Gall gynnwys nid yn unig camymddygiad gan feddyg yn ei ymarfer clinigol, ond camymddygiad wrth ymarfer ei alwad feddygol mewn cyd-destunau eraill, fel y mae rhoi tystiolaeth feddygol arbenigol gerbron llys.

⁷ Y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal (HCPC), y Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth (NMC), Cyngor Gwasanaethau Cymdeithasol yr Alban (SSSC), Cyngor Gofal Cymdeithasol Gogledd Iwerddon (NISCC), corff y tu allan i'r DU sy'n gyfrifol am reoleiddio gweithgareddau a fyddai, yng Nghymru, yn cael eu rheoleiddio gan Gofal Cymdeithasol Cymru.

Rhaid iddo fod yn gysylltiedig ag ymarfer meddygaeth neu ymddygiad sydd fel arall yn dod â'r proffesiwn i anfri, a rhaid iddo fod yn ddifrifol".⁸

"... ymddygiad a fyddai'n cael ei ystyried yn deplorable gan gyd-ymarferwyr".⁹

"Mae'n ymddangos i mi y gellir dweud bod y meddyg hwn wedi bod wedi cam-drin ei ferch yn rhywiol, i fod wedi dangos ymddygiad cywilyddus iddo fel adlewyrchu ar ei broffesiwn a/neu yn wir ymddygiad cywilyddus iddo fel meddyg ymarferol".¹⁰

Rhestrau gwahardd

Mae rhai unigolion yn cael eu hystyried yn anaddas ar gyfer gweithio gyda phlant neu oedolion agored i niwed gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) ac mae eu henwau yn cael eu hychwanegu at restrau gwahardd perthnasol.¹¹ Gall cynnwys mewn rhestr wahardd ddod yn dilyn datgeliad, atgyfeirio at y DBS neu drosedd gwahardd awtomatig (autobar). Mae'r rhai ar restrau gwahardd yn annhebygol o fod yn addas ar gyfer rolau yn y sector gofal cymdeithasol, lle mae llawer o ddefnyddwyr gofal a chymorth yn debygol o gael eu dosbarthu fel bregus a/neu yn blant. Mae'r rhan fwyaf o rolau mewn gofal cymdeithasol yn gofyn am dystysgrif DBS, felly mae gwahardd yn golygu eu bod yn cael eu hatal gan y gyfraith rhag gweithio mewn rôl reoleiddiedig.

Diffinnir rhestr wahardd yn adran 117(3) o'r Ddeddf fel:

- rhestr a gynhelir o dan adran 2 o Ddeddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Diogelu Rhyddid 2012)
- rhestr a gedwir o dan adran 1 o Ddeddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf (Yr Alban) 2007 (asp.14)
- rhestr a gynhelir o dan Erthygl 6 o Orchymyn Diogelu Grwpiau Hyglwyf (Gogledd Iwerddon) 2007 (O.S. 2007/1351)

Dylai paneli weithio yn seiliedig ar y wybodaeth ffeithiol sydd ar gael iddynt ar y pryd ynghylch a yw enw unigolyn ar un neu fwy o restrau gwaharddedig.

Euogfarnau a chanfyddiadau gan reoleiddwyr a llysoedd eraill

Fel gyda phob achos arall, pan fydd panel yn ystyried effaith euogfarn droseddol ar addasrwydd presennol person i ymarfer, dylai ganolbwyntio ar a yw'n ddiogel ac er budd y cyhoedd i'r unigolyn aros ar y Gofrestr ac, os felly, gyda neu heb gyfyngiadau. Nid rôl panel yw cosbi neu wneud enghraifft o'r unigolyn, er y bydd rhai gwarediadau yn ddi-os yn cael effaith gosbi

⁸ *Roylance v. General Medical Council (Rhif 2)* [2000], 1 AC 311 yn 330-332.

⁹ *Nandi v Cyngor Meddygol Cyffredinol* [2004] EWHC 2317 (Gweinyddol).

¹⁰ *Cyngor Sir v. W (Datgeliad)* [1997] 1 FLR 574, 581.

¹¹ Gweler gwefan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd -

<https://www.gov.uk/government/organisations/disclosure-and-barring-service/about>.

Bydd yr Ymgynghorydd Cyfreithiol yn tywys y panel ynglŷn â'r hyn sy'n gyfystyr â 'throsedd droseddol berthnasol'. Lle bo angen, gallant hefyd gynnig canllawiau eang am natur trosedd benodol. Mae 'Canllawiau Dedfrydu' y Cyngor Dedfrydu, sydd ar gael am ddim ar-lein ac sy'n cael eu diwedddaru'n rheolaidd, hefyd yn darparu gwybodaeth am droseddau.¹² Bydd y Cyngorydd Cyfreithiol yn darparu cyngor a gwybodaeth ar faterion o'r fath lle bo angen.

Wrth asesu addasrwydd unigolyn i aros ar y Gofrestr, gyda neu heb gyfyngiadau, dylai paneli nodi bod troseddau penodol sy'n cwmpasu dioddefwyr agored i niwed, cam-drin sefyllfa ymddiriedaeth a'r rhai sy'n gweithio yn y sector gofal. Dylent fod yn arbennig o bryderus pan fo person cofrestredig wedi bod yn ymwneud â throsedd o'r natur hon neu unrhyw un o'r troseddau a restrir isod:

- troseddau rhywiol
- troseddau treisgar
- Troseddau cam-drin domestig
- meddu ar arfau tanio neu arfau ymosodol eraill
- Troseddau trefn gyhoeddus
- troseddau sy'n ymwneud ag anonestrwydd
- Stelcian
- Aflonyddu
- ymwneud ag unrhyw fath o fasnachu
- gwyngalchu arian
- troseddau casineb.¹³

Mae cyflawni troseddau sy'n cael eu gwaethygu gan elfen hiliol, grefyddol, homoffobig neu 'drosedd casineb' arall yn arwydd o werthoedd nad ydynt yn gydnaws â'n Côdau Ymarfer Proffesiynol ar gyfer Gweithwyr Gofal Cymdeithasol, neu gofrestru gyda Gofal Cymdeithasol Cymru.

Dylai paneli sy'n ystyried atgyfeiriadau yn seiliedig ar euogfarnau ystyried ffactorau fel:

- natur a difrifoldeb y drosedd
- unrhyw ffactorau gwaethygu a allai fod wedi cynyddu difrifoldeb y drosedd neu'r nam
- amgylchiadau lliniarol perthnasol
- a yw'r person wedi dangos edifeirwch neu fewnwelediad (gweler isod am ragor o wybodaeth am yr hyn y mae 'mewnwelediad' yn ei olygu) i achosion ac effeithiau ei ymddygiad troseddol a
- faint o amser sydd wedi mynd heibio ers i'r drosedd gael ei chyflawni.

¹² I gael mynediad at Ganllawiau'r Cyngor Dedfrydu, gweler: <https://www.sentencingcouncil.org.uk/> Mae'r wefan hon yn cael ei diwedddaru'n rheolaidd.

¹³ Mae'r Heddlu a Gwasanaeth Eryl y Goron yn diffinio troseddau casineb fel 'unrhyw drosedd sy'n cael ei hystyried gan y dioddefwr neu unrhyw berson arall, i gael ei ysgogi gan elyniaeth neu ragfarn ar sail hil neu hil ganfyddedig person; crefydd neu grefydd ganfyddedig; cyfeiriadedd rhywiol neu gyfeiriadedd rhywiol canfyddedig; anabled neu anabled canfyddedig ac unrhyw drosedd sy'n cael ei ysgogi gan elyniaeth neu ragfarn yn erbyn person sy'n drawsryweddol neu'n cael ei ystyried yn drawsryweddol'.

Dealltwriaeth

Bydd tystiolaeth o fewnwelediad y person cofrestredig ac unrhyw gamau y maent wedi'u cymryd i wella a chryfhau ei ymarfer neu ymddygiad ar flaen y gad ym mhroses gwneud penderfyniadau panel wrth ystyried nam ac addasrwydd i ymarfer. Mae'r ystyriaeth hon yn bwysig oherwydd bydd y digwyddiadau a arweiniodd at weithredoedd y person cofrestredig a'u atgyfeirio atom wedi digwydd yn y gorffennol.

Bydd ystyried 'cyd-destun' sy'n ymwneud â'r honiadau hefyd yn ddefnyddiol wrth edrych ar fewnwelediad gan y gallai helpu'r panel i ddeall pa fath o gamau neu gamau y byddai'r person cofrestredig wedi disgwyl eu cymryd i unioni digwyddiadau yn y gorffennol.

Rhaid i'r panel asesu mewnwelediad ac adfer trwy ystyried y cwestiynau canlynol wrth edrych ar y dystiolaeth o'u blaenau:

- A ellir mynd i'r afael â'r ymddygiad
- a yw'r ymddygiad wedi'i datrys
- a yw'n annhebygol iawn y bydd yr ymddygiad yn cael ei ailadrodd.

A ellir mynd i'r afael â'r ymddygiad

Dylai'r panel ystyried amgylchiadau llawn a chyd-destun yr achos o'u blaen a chwestiynu a oes camau y gallai'r person cofrestredig eu cymryd i fynd i'r afael â'r problem?

Er y gall fod yn anodd neu'n amhosibl cywiro canlyniad yr ymddygiad neu'r arfer gwael, yn enwedig pan allai fod wedi arwain at niwed i unigolyn, gallai'r panel ystyried a ellid mynd i'r afael â'r ymddygiad neu'r arfer gwael trwy gymryd camau i liniaru unrhyw risg, megis trwy osod gwarediad gyda gofyniad i ymgymryd â hyfforddiant penodol neu gael cyfnod o ymarfer dan oruchwyliaeth. Fodd bynnag, rôl y panel yw diogelu'r cyhoedd a chynnal safonau a chynnal hyder y cyhoedd yn y proffesiwn. Mewn rhai achosion, gall yr ymddygiad fod wedi syrthio mor bell yn fyr o'r safonau a osodwyd yn ein Côd fel y gall fod yn annhebygol y bydd unrhyw hyfforddiant neu amodau ymarfer yn mynd i'r afael â'r ymddygiad ac na fydd yn bodloni'r safonau y mae'r cyhoedd yn eu disgwyl gan ein personau cofrestredig.

Gall enghreifftiau o ymddygiad nad yw'n bosibl mynd i'r afael â nhw trwy hyfforddiant neu ymarfer dan oruchwyliaeth gynnwys:

- Euogfarnau troseddol, yn enwedig y rhai a arweiniodd at ddedfryd o garchar
- Perthnasoedd amhriodol neu rywiol â defnyddwyr gofal a chefnogaeth neu bobl agored i niwed eraill, neu gam-drin eu sefyllfa i ecsbloetio, gorfodi neu er budd personol
- Aflonyddu, ar unrhyw ffurf boed yn y gwaith neu y tu allan i'r gwaith
- Anonestrwydd

- Trais tuag at neu esgeulustod neu gam-drin defnyddwyr gofal a chymorth, plant neu oedolion bregus.

A yw'r ymddygiad wedi'i datrys?

Disgwylir i'r person cofrestredig allu dangos i'r panel eu bod yn cydnabod y pryder a'u bod yn cydnabod effaith eu gweithredoedd ar eraill, yn enwedig ar ddefnyddwyr gofal a chefnogaeth. Pan fydd person cofrestredig yn dangos mewnwelediad, byddant fel arfer yn gallu:

- Camwch yn ôl o'r sefyllfa ac edrychwch arni yn wrthrychol a gyda gonestrwydd
- Cydnabod a nodi beth aeth o'i le a sut y cyfrannodd eu gweithredoedd at yr hyn a ddigwyddodd
- Derbyn eu cyfranogiad yn yr hyn a ddigwyddodd
- Cydnabod a nodi'r hyn y gallent ac y dylent fod wedi ei wneud yn wahanol
- Cydnabod a nodi beth mae'n rhaid iddynt ei wneud yn wahanol yn y dyfodol er mwyn osgoi ailadrodd yr un problemau eto.

Bydd angen i'r panel edrych ar fwy nag a yw'r person cofrestredig wedi dangos mewnwelediad 'rhywfaint' ai peidio. Bydd angen iddynt ystyried yr 'ansawdd', h.y. a oes tystiolaeth i ddangos y mewnwelediad hwn.

Bydd angen i'r panel hefyd fod yn ymwybodol y gall budd y cyhoedd fod yn fwy nag unrhyw fewnwelediad y gallai'r person cofrestredig fod wedi'i ddangos a gall hyn ddylanwadu ar y broses o wneud penderfyniadau yn fwy na thystiolaeth mewnwelediad y person cofrestredig.

Efallai na fydd gwrthodiad cyfrifoldeb person cofrestredig yn effeithio ar allu'r person cofrestredig i ddangos mewnwelediad. Efallai nad oes ganddynt fewnwelediad i'r digwyddiadau neu'r digwyddiadau penodol a ddigwyddodd, ond efallai y byddant yn dangos mewnwelediad trwy ddeall yr angen i leihau'r risg o ailadrodd ac felly gallu nodi'r camau y mae angen iddynt eu cymryd i gyflawni hyn. Mae dangos atebolrwydd am eu gweithredoedd yr un mor bwysig i fewnwelediad gan ei fod yn dangos eu bod wedi adlewyrchu a nodi eu bod wedi methu â'r safonau a ddisgwylir ganddynt.

A ydi mewnwelediad yn ddigon?

Bydd angen i'r panel asesu a ydi'r mewnwelediad a ddangosir yn ddigon i fynd i'r afael â'r pryderon sydd o'u blaenau. Fe fydd beth yw 'mewnwelediad digonol' yn dibynnu ar yr achos. Rhaid ystyried pob achos ar ei ffeithiau a'i dystiolaeth ei hun. Fodd bynnag, gall y rhestr isod fod yn ddefnyddiol i ystyried a yw'r mewnwelediad a ddangosir yn ddigonol:

- A wnaethant gydweithredu ag ymchwiliad y cyflogwr neu unrhyw ymchwiliad arall i'r pryderon (os cawsant gyfle i wneud hynny)

- A wnaethant dderbyn y pryderon yn eu herbyn pan gawsant eu codi gyntaf gan eu cyflogwr (os oedd y cyflogwr yn gysylltiedig)
- A wnaethon nhw eu hunain ddod ag unrhyw fethiannau personol neu gamgymeriadau i sylw'r cyflogwr
- A wnaethant gyfeirio eu hunain at Ofal Cymdeithasol Cymru pan efallai na gyflwynwyd atgyfeiriad gan rywun arall
- A wnaethon nhw dderbyn cyfrifoldeb am unrhyw fethiannau neu ymddygiad amhriodol

Os nad oeddent yn derbyn cyfrifoldeb ar agoriad yr ymchwiliad, maen nhw wedi adlewyrchu a derbyn cyfrifoldeb yng ngoleuni unrhyw dystiolaeth a rennir gyda nhw.

Ydyn nhw'n cydnabod:

- unrhyw niwed neu risg i eraill
- unrhyw niwed i hyder y cyhoedd yn y proffesiwn gofal cymdeithasol
- sut nad ydyn nhw wedi bodloni'r safonau a osodwyd yn y Côdau
- eu cyfrifoldeb eu hunain am y materion heb feio eraill, gan gynnwys eu cyflogwr a/neu gydweithwyr.

Mae person cofrestredig yn fwy tebygol o gael mewnwleidiad os gallant:

- yn wirioneddol derbyn gyda gostyngedd rwydd y dylent fod wedi ymddwyn yn wahanol
- dangos empathi (mewn perthynas ag effaith eu hymddygiad ar eraill, megis defnyddwyr gofal a chymorth, cydweithwyr, eu cyflogwr neu aelodau o'r teulu)
- dangos eu bod wedi ac y byddant yn parhau i gymryd camau i wella, gan gynnwys ymddiheuro i'r rhai yr effeithir arnynt (cyn i ymchwiliadau a gwrandawladau cyrff rheoleiddio ddigwydd), a ydynt wedi ymgymryd â hyfforddiant, a sut maen nhw wedi gweithio gyda'u cyflogwr i helpu gydag adfer
- dangos sut maent yn cymhwyso mewnwleidiad i'w hymarfer gofal cymdeithasol er mwyn osgoi ailadrodd honiadau tebyg, os caniateir iddynt barhau i weithio mewn gofal cymdeithasol.

Gall personau cofrestredig geisio rhoi bai ar eu cyflogwr, gan nodi cymorth rheoli gwael neu hyfforddiant gwael, neu lle maent yn ceisio cyfiawnhau eu gweithredoedd trwy ddweud nad oeddent yn wahanol i rai eu cydweithwyr. Er y gall y rhain fod yn wir ac efallai y bydd materion sefydliadol, gall y math hwn o ymateb godi pryderon nad ydynt yn cymryd cyfrifoldeb am eu gweithredoedd eu hunain, waeth beth yw gweithredoedd eraill.

Dylai paneli fod yn ymwybodol y gall gwahaniaethau diwylliannol ddylanwadu ar y ffordd y mae person cofrestredig yn ymddiheuro, yn mynegi edifeirwch neu'n arddangos empathi.

Os nad yw person cofrestredig yn barod i ddangos ei fewnwleidiad yn glir ac yn agored, gall y panel ofyn cwestiynau agored i brofi lefel 'mewnweleidiad' y person cofrestredig. Gallai'r cwestiynau hyn fod:

- Beth ydych chi wedi'i ddysgu o hyn/o'r honiadau hyn
- Sut ydych chi'n teimlo am yr hyn ddigwyddodd
- Beth yw effaith fwyaf yr honiad hwn
- Pwy gaf/sy'n cael ei effeithio gan yr honiad hwn

Pan fo euogfarn a arweiniodd at yr atgyfeiriad at FtP yn cynnwys cam-drin y sefyllfa arbennig o ymddiriedaeth y mae person cofrestredig yn ei feddiannu, neu lle mae person cofrestredig wedi bod yn destun gofynion hysbysu fel troseddwr rhyw, bydd hyn yn cynyddu difrifoldeb y materion gerbron y panel.

Dylai paneli fod yn wyladwrus o gyflwyniadau i'r perwyl bod person cofrestredig eisoes wedi dioddef yn bersonol neu'n broffesiynol oherwydd achos troseddol, achosion corff rheoleiddio arall, neu achos disgyblu cyflogwr. Mae hyn oherwydd bod gofyn i baneli ystyried y risgiau i'r cyhoedd, safonau proffesiynol ac enw da'r proffesiwn. Mae gwybodaeth am y graddau y maent wedi dioddef oherwydd achos eraill yn debygol o fod o werth cyfyngedig, oni bai mai ei bwrpas yw dangos, er enghraifft, eu mewnwelediad, eu edifeirwch, neu'r gallu i fynd i'r afael â methiannau personol a allai effeithio ar eu hymarfer proffesiynol.

Dylai paneli fod yn ymwybodol na fydd y ddedfryd a osodwyd ar unigolyn penodol gan lys, neu'r gwarediad a ddefnyddir gan gorff rheoleiddio arall, o reidrydd yn arwydd o ddifrifoldeb y drosedd neu'r nam. Gall eu dedfrydau neu eu gwarediadau weithiau ymddangos yn anghyson â chanlyniadau mewn achosion tebyg. Efallai bod y llys wedi cael mynediad at wybodaeth am euogfarnau blaenorol sydd bellach wedi'u gwario, neu wahanol ddatganiadau effaith tystion neu dystiolaeth, er enghraifft.

Dylai paneli hefyd nodi bod llysoedd a chyrff rheoleiddio eraill yn caniatáu i'r rhai sy'n dod o'u blaen gynnig tystiolaeth mewn lliniaru. Mae yna hawliau apelio hefyd mewn perthynas â'u penderfyniadau. Dylent felly fod yn wyladwrus o unrhyw ymdrechion i leihau troseddau ac unrhyw honiadau heb gefnogaeth o annhegwch mewn perthynas â gwrandawriadau blaenorol, gan gynnwys honiadau o gamesgoriadau cyfiawnder. Dylent ganolbwyntio ar y wybodaeth o'u blaenau.

Dylai paneli fod yn ofalus wrth ddewis unrhyw waredu sy'n dibynnu ar lefel uchel o gydymffurfiaeth a chydweithrediad gan y person cofrestredig mewn achosion lle mae'r unigolyn wedi dangos methiant i gydymffurfio â gorchymyn llys troseddol, fel Gorchymyn Cymunedol neu orchymyn atal neu lle mae wedi cyflawni troseddau tra'n destun dedfryd wedi'i ohirio neu ryddhau amodol.

Efallai y bydd paneli yn cael canfyddiad llys teulu o ffeithiau mewn perthynas â chamdriniaeth, gan gynnwys cam-drin rhywiol. Mae hwn yn ganfyddiad ffurfiol gyda phwysau cyfreithiol a dylai paneli ei drin fel y cyfryw. Mae'r un ystyriaethau yn berthnasol mewn perthynas ag asesu risg a photensial ar gyfer niwed yn yr achosion hyn. Bydd cynghorwyr cyfreithiol yn gallu tywys paneli am y materion hyn ac, gan fod dyfarniadau llys teulu yn cynnwys gwybodaeth sensitif ac yn aml yn breifat ac nid i'w cyhoeddi na'u rhannu â chyrff eraill, byddant hefyd yn gallu helpu paneli i osgoi torri hawliau preifatrwydd pan fyddant yn ysgrifennu eu rhesymau mewn achosion o'r fath.

Pan fo person cofrestredig wedi cael unrhyw un o'r gorchmynion a restrir isod, dylai paneli fod yn arbennig o bryderus:

- gorchymyn atal
- gorchymyn nad yw'n aflonyddu
- hysbysiad diogelu trais domestig
- gorchymyn amddiffyn rhag trais domestig
- hysbysiad amddiffyn rhag cam-drin domestig (DAPN)
- gorchymyn amddiffyn rhag cam-drin domestig (DAPO).¹⁴

Mae hyn oherwydd bod y gorchymynion hyn yn debygol o fod yn marciwr ar gyfer trais neu ymddygiad annerbyniol arall, y mae angen amddiffyn rhag y rhai sy'n defnyddio gwasanaethau gofal a chymorth. Nid yw'r rhai sy'n ymwneud â gweithredoedd o drais neu gam-drin yn dal y gwerthoedd sydd eu hangen arnom gan y gweithlu gofal cymdeithasol ac, yn hyn o beth, rydym yn cefnogi Llywodraethau'r DU a Chymru yn eu hymdrechion i fynd i'r afael â cham-drin domestig.

Mae cam-drin domestig wedi'i ddiffinio'n fanwl yn Neddf Cam-drin Domestig 2021. Er na fydd disgwyl i aelodau'r panel fod yn ymwybodol o'r diffiniad hwn gair am air, dylent sicrhau eu bod yn cael cyngor ac arweiniad cyfreithiol i sicrhau eu bod yn gyfarwydd â'r math o ymddygiad y mae'n ei gwmpasu.

Dylai paneli fod yn wiliadwrus o stereoteipiau dioddefwyr a chyflawnwyr cam-drin domestig a dylent gydnabod ei fod yn digwydd mewn llawer o wahanol fathau o berthnasoedd a lleoliadau a gall effeithio, er enghraifft, ar rieni, brodyr a chwiorydd a chyn-bartneriaid, yn ogystal â phartneriaid presennol.

Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant

Dylai paneli fod yn ymwybodol os yw unrhyw un o'r unigolion y cyfeirir atynt yn yr honiadau/tystiolaeth yn ystyried eu hunain yn anabl, neu o hil neu grefydd benodol, neu gyfeiriadedd rhywiol. Er y gall fod yn anodd nodi nodweddion gwarchodedig o'r fath, dylai paneli fod yn ymwybodol ac yn wiliadwrus o unrhyw nodweddion adnabod posibl a allai fod angen ystyriaeth a chydabyddiaeth ychwanegol o sut, os o gwbl, gwybodaeth o'r fath yn llywio eu proses o wneud penderfyniadau.

Dylai Panel hefyd fod yn ymwybodol o wahaniaethau iaith a diwylliannol personau cofrestredig a thystion, nad oes ganddynt Gymraeg neu Saesneg fel eu hiaith gyntaf neu ail iaith. Mae ein Cofrestr yn cynnwys gweithwyr o dramor, ac er eu bod yn gallu byw a gweithio yn y DU gan ddefnyddio Saesneg a Chymraeg, ac efallai eu mamiaith, efallai nad yw eu geirfa ar gyfer cyfrannu yn ystod achosion rheoleiddio yn gryf a gall hyn effeithio ar eu dealltwriaeth o'r broses a'u cyfranogiad ynddo.

Dylai'r panel sefydlu ymddiriedaeth a hyder i sicrhau bod y person cofrestredig a'r tystion yn cymryd rhan lawn mewn gwrandawriad. Er enghraifft, lle mae cyfieithwyr neu gyfieithwyr wedi cael eu harchebu ar gyfer gwrandawriad, dylai'r panel sicrhau bod y

¹⁴ Mae Deddf Cam-drin Domestig 2021 yn cyflwyno DAPNs a DAPOs. Yng nghyd-destun achosion cam-drin domestig, bydd y rhain yn disodli'r gorchymynion amddiffynol eraill sydd ar gael yn y pen draw. Fodd bynnag, bydd paneli yn parhau i weld y gorchymynion amddiffynol hyn ar gyfer materion eraill ac ar gyfer achosion cam-drin domestig sy'n dyddio cyn gweithredu'r newidiadau perthnasol yn Neddf Cam-drin Domestig 2021 - gellir dod o hyd i Ddeddf Cam-drin Domestig 2021 yma - <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2021/17/enacted>

cyfieithydd yn cael cyfle i siarad â'r person y gofynnir iddo ddarparu eu gwasanaeth iddo, i sefydlu dealltwriaeth o'u hiaith a'u tafodiaith, a sicrhau eu bod wedi cael cyfle i edrych ar unrhyw ddogfennau y mae'r panel yn debygol o gyfeirio atynt yn ystod cwestiynau, sicrhau bod eu gwasanaeth yn cael ei ddefnyddio'n llawn i gefnogi a helpu'r person cofrestredig, tystion, Gofal Cymdeithasol Cymru a'r panel.

Gall y [Llyfr Mainc Triniaeth Gyfartal](#) (Mai 2025) helpu ymhellach.

Nam sydd o natur rywioldros y

Efallai y gofynnir i baneli ystyried nam o natur rywiol, megis:

- ymosodiad rhywiol
- cam-drin plant yn rhywiol
- cynhyrchu, dosbarthu, neu feddiant delweddau cam-drin plant
- camymddygiad rhywiol gyda defnyddiwr gofal a chymorth (neu eu gofalwyr neu berthnasau)
- camymddygiad rhywiol gyda chydweithiwr.

Mae rhai o'r enghreifftiau hyn yn cynnwys troseddau troseddol a chamymddwyn proffesiynol. Mae eraill yn cynnwys torri contractau, Côdau a ffiniau proffesiynol ond nid ydynt o reidrwydd yn droseddol eu natur. Ym mhob achos, disgwylir i baneli ganolbwyntio ar y cwestiwn a yw'r person yn addas ar gyfer y Gofrestr ac, os felly, gyda neu heb gyfyngiadau.

Gallai caniatáu i droseddwr rhyw a gafwyd yn euog a/neu gofrestredig aros ar Gofrestr Gofal Cymdeithasol Cymru roi defnyddwyr gofal a chymorth mewn perygl o niwed difrifol ac mae'n debygol o danseilio hyder y cyhoedd yn y proffesiwn a'r Gofrestr. Mae angen i baneli fod yn ymwybodol o hyn wrth wneud penderfyniadau ynghylch gwarediadau yn yr achosion hyn.

Os yw'r drosedd yn un o 'Methu â chydymffurfio â gofynion hysbysu', sy'n dod o fewn Deddf Troseddau Rhyw 2003, dylid ystyried hyn fel ffactor perthnasol mewn asesiad o'r risg sy'n gysylltiedig â chofrestru parhaus unigolyn. Mae hyn oherwydd y gall fod yn arwydd o ddiffyg mewnwelediad i ddifrifoldeb y troseddau a/neu ddiffyg parch at y gyfraith ar ran y person cofrestredig.

Achosion sy'n ymwneud â delweddau cam-drin plant

Mae Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn 1989 (CCUHP), y mae'r DU yn llofnodwr ohono, yn ei gwneud yn ofynnol i wladwriaethau amddiffyn plant rhag pob math o gam-drin a chamfanteisio ac, fel corff cyhoeddus, mae gennym ddyletswydd i sicrhau bod ein paneli yn ystyried hyn.¹⁵ Mae hyn yn arbennig o bwysig mewn perthynas â'n gwaith, gan fod plant sy'n defnyddio gwasanaethau gofal a chymorth ymhlith yr aelodau mwyaf agored i niwed o gymdeithas ac mae angen

¹⁵Mae Erthyglau 19, 34 a 36 o'r CCUHP yn arbennig o bwysig mewn perthynas â'r mater hwn - <https://www.unicef.org.uk/what-we-do/un-convention-child-rights/>

amddiffyniad arbennig arnynt. Mae Cymru wedi cymryd mesurau ychwanegol i godi statws CCUHP ac rydym yn cefnogi Llywodraeth Cymru yn y dull hwn.

Wrth benderfynu ar y gwaredu priodol mewn achosion sy'n ymwneud â delweddau cam-drin plant, mae angen i baneli fod yn ymwybodol bod y Llys Apêl yn achos *R v Oliver* [2003],¹⁶ wedi sefydlu prawf ar gyfer pennu difrifoldeb troseddau sy'n ymwneud â lawrlwytho delweddau anweddus o blant o'r rhyngwyd drwy gyfeirio at:

- (1) natur y gweithgaredd a wneir, a
- (2) natur y delweddau dan sylw.

Mewn perthynas â natur y gweithgaredd, mae angen ystyried:

- agosrwydd i, a chyfrifoldeb amdanynt, y cam-drin gwreiddiol. Mae tynnu'r ffotograffau gwreiddiol yn fwy difrifol na lawrlwytho delweddau, sydd, yn ei dro, yn fwy difrifol na lleoli delweddau ar y rhyngwyd
- unrhyw elfen o elw neu weithgaredd masnachol, sydd, er nad er elw, yn tanio'r galw am ddelweddau o'r fath (er enghraifft, cyfnewid deunydd).

Mewn perthynas â natur y delweddau, rydym yn defnyddio Canllawiau'r Cyngor Dedfrydu ar meddu ffotograffau anweddus o blant/ffotograffau anweddus o blant. Mae hyn yn dosbarthu'r delweddau yn y ffordd ganlynol:

Categori A: Meddu ar ddelweddau sy'n cynnwys gweithgaredd rhywiol treiddiol. Meddu ar ddelweddau sy'n ymwneud â gweithgaredd rhywiol gydag anifail neu sadistiaeth.

Categori B: Meddu ar ddelweddau sy'n cynnwys gweithgaredd rhywiol nad yw'n treiddio.

Categori C: Meddu ar ddelweddau anweddus eraill nad ydynt yn dod o fewn categorïau A neu B.

Dylai paneli sicrhau eu bod mewn achosion sy'n ymwneud â delweddau anweddus o blant, yn defnyddio'r canllawiau yn achos *Oliver*. Dylent hefyd nodi bod Gofal Cymdeithasol Cymru o'r farn bod pob achos sy'n ymwneud â delweddau anweddus o blant yn cynnwys rhywfaint o gamfanteisio neu gam-drin a bod gwylio, lawrlwytho neu atgynhyrchu delweddau o'r fath yn creu galw pellach amdanynt ac yn parhau i ecsbloetio'r plentyn.

Ir bod y deunydd hwn weithiau'n cael ei alw'n 'pornograffi plant', mae Gofal Cymdeithasol Cymru o'r farn bod hyn yn derminoleg amhriodol ac ni ddylai paneli ei ddefnyddio yng nghyd-destun ein gwrandawiaidau.

Mae euogfarn am y math hwn o drosedd yn fater difrifol ac mae'n debygol o danseilio ymddiriedaeth yn y person cofrestredig a'r proffesiwn. Mewn achosion o'r fath, gall y panel ddod i'r casgliad bod tynnu oddi ar y Gofrestr yn sancsiwn briodol a chymesur.

¹⁶ *R v Oliver* [2003] 1 Cr. App. R. 463.

Anonestrwydd

Gall y penderfyniad ynghylch pa wasanaethau gofal a chymorth i'w defnyddio newid bywyd i'r unigolion dan sylw. Gall fod â goblygiadau emosiynol, ymarferol ac ariannol enfawr i deuluoedd. Dylai'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau o'r fath allu dibynnu ar uniondeb proffesiynol gweithwyr gofal cymdeithasol a bod yn hyder y byddant bob amser yn onest ac yn ddibynadwy. Dylai darparwyr gwasanaethau gofal a chymorth, cydweithwyr gofal cymdeithasol ac aelodau o'r cyhoedd hefyd allu ymddiried yn y gweithwyr gofal cymdeithasol y maent yn dod ar eu traws.

Mae'r Côt Ymarfer Proffesiynol ar gyfer Gweithwyr Gofal Cymdeithasol yn cyfarwyddo bod yn rhaid i weithwyr gofal cymdeithasol fod yn onest ac yn ddibynadwy ac y mae'n rhaid iddynt gydnabod a defnyddio'r pŵer sy'n dod o'u rolau yn gyfrifol wrth ddelio â defnyddwyr gofal a chymorth a gofalwyr. Ni ddylai fod yn wir mai dim ond lle mae temtasiwn yn cael ei ddileu, neu lle mae'n destun monitro cyson y gellir ymddiried mewn gweithiwr – mae angen iddynt fod yn onest a dibynadwy bob amser.

Ar y gwahanol gamau o'r achos sy'n arwain at y cam gwaredu, mae angen i baneli nodi sut maent wedi asesu difrifoldeb digwyddiad penodol o anonestrwydd. Mae hyn oherwydd bod angen iddynt sicrhau bod y gwaredu yn adlewyrchu eu hasesiad o ddifrifoldeb y materion sydd o'u blaenau a'i fod yn gymesur.

Mae'r rhestr ganlynol yn darparu enghreifftiau o'r paneli anonestrwydd a allai ddod ar eu traws:

- lladrad, twyll, neu embezzlement
- anudon
- llwgrwobrwyo
- gwyngalchu arian neu ganiatáu i gyfrifon banc gael eu defnyddio at ddibenion o'r fath
- trin nwyddau wedi'u dwyn
- dweud celwydd i ddefnyddwyr gwasanaethau gofal a chymorth
- camddefnyddio cyfrifon banc, cardiau banc, arian parod, sy'n perthyn i ddefnyddwyr gofal a chymorth
- dweud celwydd wrth reolwr neu gydweithiwr ynghylch a yw tasg wedi'i gwneud;
- cyflwyno gwybodaeth gamarweiniol mewn cyhoeddiadau
- diwygio cofnodion yn amhriodol sy'n ymwneud ag unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau;
- ffugio tystiolaeth
- cyflwyno neu ddarparu geirdaon a gwybodaeth ffug mewn perthynas â chais am swydd
- methu â hysbysu'r awdurdodau am newid mewn amgylchiadau sy'n effeithio ar hawliadau budd-daliadau.

Mewn achosion sy'n ymwneud â methiant i hysbysu'r awdurdodau am newid mewn amgylchiadau mewn perthynas â hawliad am fudd-daliadau'r wladwriaeth, dylai paneli edrych ar ffactorau fel y cyfnod o amser a gwmpesir a swm unrhyw ordaliad. Po hiraf yw'r cyfnod, y mwyaf o gyfleoedd y byddai'r person wedi cael hysbysu'r awdurdodau o'r

newid a'r mwyaf y dylai'r panel fod yn bryderus am ymddygiad y person. Mae hyn oherwydd, ar wahân i'r anonestrwydd posibl, gallai person cofrestredig nad yw'n cydnabod pwysigrwydd darparu gwybodaeth gywir a chydymffurfio â rheolau roi defnyddiwr gofal a chymorth mewn perygl.

Mae person cofrestredig sydd wedi bod yn ymwneud â gwyngalchu arian, gan gynnwys gweithredu fel mul arian, caniatáu i gyfrif banc personol gael ei ddefnyddio ar gyfer gwyngalchu arian neu ganiatáu i fusnes gael ei ddefnyddio ar gyfer gwyngalchu arian, yn cyflwyno risg o niwed i ddefnyddwyr gofal a chymorth, yn enwedig defnyddwyr gofal a chymorth bregus. Mae angen i baneli ystyried hyn wrth ystyried gwarediadau mewn achosion o'r fath. Weithiau mae 'cuckooing' a throsedd cymar ('mate crime') yn cynnwys defnyddio cyfrifon banc, cartrefi neu eiddo arall defnyddwyr gofal a chymorth agored i niwed, at ddibenion troseddau ariannol a throseddau cyffuriau. Pan fo gweithiwr gofal cymdeithasol wedi rhoi defnyddiwr gofal a chymorth mewn perygl o droseddau o'r fath, boed yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, dylai paneli ystyried hyn fel mater o bryder difrifol.

Mae anonestrwydd, yn enwedig pan gaiff ei gysylltu ag ymarfer proffesiynol, mor niweidiol i hygyrdd person cofrestredig a hyder y cyhoedd yn y proffesiwn fel y gall tynnu enw'r person o'r Gofrestr fod yn waredu priodol.

Methu â darparu safon dderbyniol o ofal

Efallai y gofynnir i baneli ystyried achosion lle nad yw person cofrestredig wedi gweithredu er budd gorau unigolyn sy'n defnyddio gwasanaethau gofal a chymorth neu wedi darparu gofal is-safonol. Er enghraifft, lle mae rheolwr cartref gofal oedolion wedi methu â gwneud atgyfeiriad diogelu, neu weithiwr mewn cartref gofal plant yn methu â gweithredu ar wybodaeth bod plentyn yn cael ei baratoi gan gang cyffuriau llinellau sirol.

Ystyriaeth arbennig o bwysig mewn achosion o'r fath yw a yw'r person cofrestredig wedi datblygu mewnwelediad i'w fethiannau, neu a oes ganddo'r potensial i wneud hynny, ac a yw wedi dangos ymrwymiad i unioni unrhyw ddiffygion. Yn hyn o beth, dylai paneli fod yn wyladwrs o ymdrechion i leihau digwyddiadau ar y sail nad oedd neb wedi'i niweidio. Er enghraifft, ni fydd person cofrestredig sy'n ceisio cyfiawnhau methiant i riportio plentyn neu berson ifanc yn mynd ar goll o leoliad preswyl dros nos ar y sail bod y plentyn/person ifanc yn y pen draw wedi ymddangos heb ei niweidio wedi dangos dealltwriaeth o'r risg o niwed y gallent fod wedi bod yn agored iddo, megis y risg o gamfanteisio'n rhywiol neu dargedu gan gangiau cyffuriau llinellau sirol. Dylai paneli ganolbwyntio ar y risg o niwed a'r graddau y mae'r person cofrestredig wedi derbyn yr angen i ymddwyn yn wahanol yn y dyfodol.

Lle mae mewnwelediad gwirioneddol yn amlwg ac mae'r unigolyn yn ymrwymedig i wneud gwelliannau, gall gwaredu sy'n cynnwys llai o gyfyngiadau fod yn briodol. Fodd bynnag, bydd yn dibynnu ar amgylchiadau'r achos ac asesiad y panel o a ellir rheoli unrhyw risgiau sy'n gysylltiedig â chofrestru'r person yn ddiogel a heb danseilio diogelwch y cyhoedd na'r proffesiwn gofal cymdeithasol.

Methu â chadw ffiniau proffesiynol

Mae gofal cymdeithasol yn dibynnu ar fodolaeth perthnasoedd proffesiynol agos rhwng defnyddwyr gofal a gweithwyr cymorth a gofal mewn amgylchiadau lle gall defnyddwyr gofal a chymorth deimlo bod eu dibyniaeth ar weithwyr gofal a chymorth yn eu gadael heb fawr o ddewis ond ymddiried yn y gweithiwr i wneud eu gwaith i safon uchel. Mae hyn yn arbennig o wir am ddefnyddwyr agored i niwed o ofal a chefnogaeth heb fawr o gefnogaeth gan ffrindiau neu deulu.

Mae gan weithwyr gofal cymdeithasol ddyletswydd i sefydlu a chynnal ffiniau proffesiynol bob amser, sy'n rhywbeth y maent yn cael eu cynghori yn eu Côd Ymarfer Proffesiynol ac yn eu hyfforddiant a'u datblygiad proffesiynol parhaus. Er y gall methiant i gadw ffiniau proffesiynol godi mewn cyd-destun o fwriadau da neu anbrofiad, mae'n fethiant proffesiynol ac yn un sy'n dangos nad yw'r gweithiwr wedi gallu dilyn cyfarwyddiadau. Gallai methu â dilyn cyfarwyddiadau mewn rôl gofal arwain at niwed difrifol i ddefnyddiwr gofal a chefnogaeth.

Mae'r rhai sy'n methu â chadw ffiniau proffesiynol yn peryglu defnyddwyr gofal a chymorth a gallant ddod â'r proffesiwn gofal cymdeithasol i anfri. Dyma pam mae angen i baneli ystyried yn ofalus a yw'n briodol caniatáu i rywun sydd wedi cam-drin yr ymddiriedaeth sy'n dod gyda'u swydd aros ar y Gofrestr. Bydd angen iddynt fod yn siŵr bod y person wedi dangos mewnwelediad ac wedi ymrwymo i wneud gwelliannau.

Perfformiad diffygiol - pryderon am y gallu i ymarfer yn ddiogel

Mae cymhwysedd parhaus, proffesiynoldeb ac ymrwymiad i ddatblygiad parhaus gwybodaeth yn agweddau hanfodol ar rôl gweithiwr gofal cymdeithasol. Mae gweithwyr gofal cymdeithasol yn cael eu hatgoffa o hyn trwy gydol eu gyrfaedd ac mae gan eu cyflogwyr ddyletswyddau cyfreithiol mewn perthynas â'u hyfforddiant a'u datblygiad. Dylai paneli ystyried a ddylai person cofrestredig y canfyddir ei fod wedi esgeuluso'r cyfrifoldeb hwn allu aros ar y Gofrestr o gwbl ac, os felly, a oes angen gosod cyfyngiadau ar eu harfer i gadw'r cyhoedd yn ddiogel.

Gall fod yn anoddach i baneli gyfiawnhau penderfyniad i ganiatáu i unigolyn aros ar y Gofrestr lle bu perfformiad diffygiol dros gyfnod hir ac mae bylchau mawr yng ngwybodaeth neu sgiliau y person. Mae hyn hefyd yn wir lle bu perfformiad diffygiol dros gyfnod byrrach ond mae bylchau critigol yng ngwybodaeth neu sgiliau y person a allai greu risg o niwed difrifol i ddefnyddwyr gofal a chefnogaeth. Mae angen i baneli sy'n ystyried caniatáu i unigolion o'r fath aros ar y Gofrestr gyda chyfyngiadau ar eu hymarfer ystyried dichonoldeb unrhyw gynigion yng nghyd-destun rôl y person a pha raddau y mae cynigion o'r fath yn bodloni dyletswyddau diogelu'r cyhoedd a budd y cyhoedd Gofal Cymdeithasol Cymru.

Ymddygiad sy'n sylfaenol anghydnaws â chofrestru proffesiynol

Mae diystyru diogelwch, hawliau ac urddas eraill a throseddau difrifol, fel ymddygiad treisgar, yn sylfaenol anghydnaws â chofrestru proffesiynol.

Mae ymddygiad annerbyniol sy'n cael ei ysgogi gan ffactorau fel hiliaeth, bigotry crefyddol, homoffobia, trawsffobia neu unrhyw elfen arall o 'droseddau casineb' yn arwydd o werthoedd nad ydynt yn gydnaws â'n Côd Ymarfer Proffesiynol ar gyfer Gweithwyr Gofal Cymdeithasol neu gofrestru gyda Gofal Cymdeithasol Cymru.

Mae aelodaeth o, neu ymwneud â sefydliadau gwaharddedig yn anghydawns â'n gwerthoedd a'n rôl yn y sector gofal cymdeithasol.¹⁷

Ffactorau gwaethybol

Gellir ystyried unrhyw un o'r canlynol yn ffactorau gwaethybol sy'n cynyddu difrifoldeb y nam, er y dylid cofio nad yw'r rhestr yn gynhwysfawr:

- anonestrwydd
- cam-drin ymddiriedaeth
- cuddio camwedd
- rhagfarn
- diffyg mewnwelediad
- diffyg edifeirwch / edifeirwch
- Cafodd nam effaith sylweddol ar yr achwynydd/cydweithwyr/dioddefwyr/tystion neu beri risgiau iddynt
- person cofrestredig wedi methu â chydweithredu ag ymchwiliad Gofal Cymdeithasol Cymru
- anwybyddu Côt Ymarfer Proffesiynol Gofal Cymdeithasol Cymru
- diystyru canfyddiadau blaenorol o gamymddygiad/nam a/neu gyngor
- droseddu ailadroddus
- gelyniaeth tuag at berson sydd â nodwedd warchodedig neu berson agored i niwed.¹⁸

¹⁷Mae rhagor o wybodaeth am sefydliadau gwaharddedig yn y DU ar gael yma:

<https://www.gov.uk/government/publications/proscribed-terror-groups-or-organisations--2>

¹⁸ Y nodweddion gwarchodedig a gwmpesir yn Neddf Cydraddoldeb 2010 yw: oedran; anabledd; ailbennu rhywedd; priodas a phartneriaeth sifil; beichiogrwydd a mamolaeth; ras; crefydd neu gred; rhyw; cyfeiriadedd rhywiol.

Adran 3: Amgylchiadau cyfagos

Cyflwyniadau am amgylchiadau lliniarol

Gall person cofrestredig gynnig tystiolaeth mewn lliniaru ar unrhyw gam o'r gwrandawriad. Pan gyflwynir tystiolaeth o'r fath i banel, dylai ystyried a yw'n berthnasol i'r cwestiwn o addasrwydd y person i aros ar y Gofrestr yn amgylchiadau'r achos.

Mae'r canlynol yn rhestr nad yw'n gynhwysfawr o ffactorau lliniarol y gellir gofyn i banel eu hystyried:

- tystiolaeth bod yr unigolyn yn gweithredu o dan orfodaeth
- tystiolaeth nad oedd y weithred neu'r hepgoriad yn fwriadol neu'n fwriadol.
- tystiolaeth i ddangos bod y digwyddiad wedi digwydd oherwydd pwysau i gyrraedd targedau gan gyflogwr y person
- amgylchiadau heriol, personol neu broffesiynol, sy'n arwain at y digwyddiad/digwyddiadau
- tystiolaeth o fewnwelediad
- tystiolaeth o ymdrechion i fynd i'r afael â diffygion a/neu unioni unrhyw ddifrod
- natur ynysig y gweithredoedd neu'r hepgoriadau
- tystiolaeth o gydweithredu â thîm FTP neu dderbyniad cynnar mewn perthynas â honiadau nad ydynt eisoes wedi'u sefydlu trwy, er enghraifft, euogfarn neu achos rheoleiddiol arall
- hyd amser ers i'r digwyddiad/digwyddiadau ddigwydd a thystiolaeth o arfer da wedi hynny
- tystiolaeth eu bod wedi cymryd camau ers i'r digwyddiad ddigwydd i wella eu hymarfer
- mynegiad dilys o edifeirwch / ymddiheuriadau
- cymeriad da blaenorol a hanes y person cofrestredig
- cyfeiriadau a thystebau perthnasol a phriodol
- tystiolaeth na fyddai'r ymddygiad wedi achosi niwed uniongyrchol neu anuniongyrchol i unigolyn sy'n defnyddio gwasanaethau
- digwyddodd y tu allan i'r gweithle ac nid wrth gyflawni dyletswyddau proffesiynol y person cofrestredig
- cydymffurfio ag unrhyw amodau neu ofynion blaenorol.

Gall tystiolaeth o amgylchiadau lliniarol mewn perthynas â nam profedig fod yn ddefnyddiol wrth ffurfio darlun o sut mae person cofrestredig wedi ymateb i straen yn eu bywyd personol a phroffesiynol. Er enghraifft, gall tystiolaeth bod camgymeriadau barn broffesiynol wedi digwydd mewn amgylchiadau eithafol nad ydynt bellach yn bodoli roi rhywfaint o sicrwydd i'r paneli. Fodd bynnag, wrth ddewis gwarediad priodol, mae angen i baneli ystyried y risg o ailddigwydd amgylchiadau o'r fath a sut y gallai'r person cofrestredig ymateb yn y dyfodol. Bydd hyn yn helpu gydag asesu a yw cofrestriad y person yn peri risg i'r cyhoedd ac, os felly, a ellir rheoli'r risg hon yn ddiogel ac yn effeithiol.

Dylai paneli fod yn wyladwrus o gyflwyniadau mewn lliniaru sy'n ymwneud â throeddau troseddol neu nam, lle mae'r lliniaru eisoes wedi'i ystyried gan lys neu gorff

rheoleiddio ac yn cael ei adlewyrchu yn eu dedfryd neu eu gwaredu, oni bai bod y wybodaeth hon yn amlwg yn berthnasol i'r nam dan sylw a'r asesiad cysylltiedig o risg.

Cyfeiriadau a thystebau

Gall person cofrestredig gynnig geirdaon a thystebau i banel am eu sefyllfa yn y gymuned neu'r maes proffesiynol. Mae angen pwysu tystiolaeth o'r fath yn ofalus ac yn briodol yng nghyd-destun yr honiadau.

Wrth ystyried gwerth, dilysrwydd, dilysrwydd a pherthnasedd dogfennau o'r fath, dylai paneli ystyried y rhestr ganlynol o ffactorau nad yw'n gynhwysfawr:

- a yw'r cyfeiriad neu'r dystiolaeth yn ymddangos yn ddilys
- a yw'r cyfeiriad neu'r dystiolaeth wedi'i lofnodi a'i ddyddio ac yn berthnasol i amser yr achos
- pa mor ddiweddar yw'r cyfeiriadau neu'r tystebau
- arbenigedd yr awdur
- pa mor dda mae'r awdur yn adnabod y person cofrestredig a pha mor gyfarwydd ydyn nhw â'u hymarfer diweddar
- a yw'r awdur yn ymwybodol o'r honiadau yn erbyn y person cofrestredig a'i fod yn ymwybodol o'r broses wrandawriad sy'n mynd rhagddo
- a yw'r awdur yn ymwybodol bod eu llythyr i'w ddefnyddio fel tystiolaeth mewn gwrandawriad.

Bydd maint, ansawdd a lledaeniad geirdaon a thystebau yn amrywio o achos i achos ac nid yw o reidrwydd yn arwydd o statws person cofrestredig yn eu cymuned neu faes proffesiynol.

Ni fydd absenoldeb cyfeiriadau neu dystiolaeth o dystiolaeth person o reidrwydd yn cyfrif yn eu herbyn. Efallai y bydd rhesymau diwylliannol dros benderfyniad person cofrestredig i beidio â gofyn am geirdaon neu dystebau. Yn ogystal, gall cael tystiolaeth o'r fath fod yn anodd i rai gweithwyr, megis gweithwyr sydd wedi cyrraedd y DU/Cymru yn ddiweddar a'r rhai sydd â chymwysterau rhyngwladol, sydd newydd gymhwyso neu sydd newydd eu penodi.

Bydd tystiolaeth argyhoeddiadol o adsefydlu ac ymrwymiad credadwy i safonau uchel yn uniongyrchol berthnasol i'r cwestiwn o addasrwydd person i ymarfer. Dylid rhoi clod i'r person cofrestredig am dystiolaeth o'r fath er y gallai fod wedi bod yn gamgymeriad yn eu safonau, ac o bosibl camgymeriad difrifol, yn y gorffennol.

Mynegiadau o edifeirwch ac ymddiheuriadau

Os yw nam person cofrestredig yn dangos eu bod yn sylfaenol anaddas i'w gofrestru fel gweithiwr gofal cymdeithasol, nid oes unrhyw edifeirwch, ymddiheuriadau, neu arddangosiad o rinweddau personol cadarnhaol mewn meysydd eraill o'u bywyd yn debygol o gynnig y sicrwydd angenrheidiol eu bod yn addas ar gyfer y Gofrestr.

Mae'r rhai sy'n defnyddio gwasanaethau gofal cymdeithasol, cydweithwyr gofal cymdeithasol a'r cyhoedd yn disgwyl cael eu hamddiffyn rhag ailadrodd ymddygiad a arweiniodd at berson yn cael ei gyfeirio at banel FtP. Felly, disgwylir i weithwyr gofal cymdeithasol gymryd cyfrifoldeb am eu camgymeriadau, dysgu oddi wrthynt a dangos ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r ddyletswydd broffesiynol o gonestrwydd.¹⁹

Dylai paneli ystyried a yw'r person cofrestredig wedi dangos mewnwelediad, wedi derbyn y dylent fod wedi ymddwyn neu weithredu'n wahanol a chymryd camau i atal ailadrodd y digwyddiadau a arweiniodd at addasrwydd i ymarfer achosion.

Dylai paneli fod yn ymwybodol y gallai fod gwahaniaethau diwylliannol yn y ffordd y mae unigolyn yn dangos mewnwelediad, yn ymddiheuro neu'n mynegi edifeirwch. Mae hyn oherwydd bod astudiaethau cyfathrebu trawsddiwylliannol yn dangos y gall fod amrywiadau sylweddol yn y ffordd y mae gwahanol ddiwylliannau yn defnyddio iaith i godio a dadgodio negeseuon. Mae hyn yn arbennig o berthnasol mewn perthynas â siaradwyr ail iaith, sydd weithiau'n defnyddio confensiynau eu hiaith gyntaf i fframio a strwythuro brawddegau a rhoi intonation i'w geiriau. Gall confensiynau iaith, cynnildeb a naws ail iaith y person ystumio'r neges y maent yn ceisio ei chyfleu neu'r ysbryd lle mae eu geiriau yn cael eu siarad a'u derbyn.

Efallai y bydd gwahaniaethau yn y ffordd y mae unigolion yn defnyddio ciwiau di-eiriau i gyfleu neges, gan gynnwys cyswllt llygaid, ystumiau, mynegiant wyneb a chyffwrdd. Gall y materion hyn hefyd fod yn berthnasol i unigolion â nam synhwyrdd. Mae ymwybyddiaeth o faterion diwylliannol neu anghenion cyfathrebu'r unigolyn yn bwysig i gael dealltwriaeth o:

- y ffordd maen nhw'n mynegi eu hunain, yn enwedig mewnwelediad
- y ffordd maen nhw'n ymddiheuro
- eu hagwedd a'u hymddygiad yn ystod gwrandawriad.

Y prif beth y dylai'r panel fod yn chwilio amdano yw tystiolaeth bod y person cofrestredig wedi cydnabod bod angen iddynt gymryd camau i unioni eu methiannau. Mae'r ffordd y mynegir hyn yn llai perthnasol na'r cwestiwn a yw'r teimlad yn ddilys ac a yw'r person yn dangos ymrwymiad i fodloni'r safonau sy'n ofynnol ar gyfer cofrestru gyda Gofal Cymdeithasol Cymru.

¹⁹ 'Agored a gonestrwydd pan fydd pethau'n mynd o'i le: dyletswydd broffesiynol gonestrwydd – canllawiau esboniadol' – gweler <https://socialcare.wales/dealing-with-concerns/Côdes-of-practice-and-guidance>.

Adran 4: Deall y gwarediadau sydd ar gael i baneli

Gorchmynion Interim – a osodwyd gan y Panel Gorchmynion Interim

Mewn rhai achosion, yn dilyn atgyfeiriad at ein tîm Addasrwydd i Ymarfer ynglŷn ag addasrwydd person cofrestredig i ymarfer, bydd Gofal Cymdeithasol Cymru yn gofyn i Banel Gorchmynion Interim wneud Gorchmynyn Atal Dros Dro (ISO) neu Orchymyn Cofrestru Amodol Interim (ICRO).

Mae ISO yn orchymyn sy'n atal cofrestriad person, heb ragfarnu unrhyw benderfyniad terfynol, tra bod ymchwiliad neu achos addasrwydd i ymarfer ar y gweill. Byddai'n anghyfreithlon i unigolyn sy'n ddarostyngedig i ISO weithio mewn rôl gofal cymdeithasol cofrestredig yng Nghymru yn ystod cyfnod ei atal. Felly, mae ISO yn ymyrraeth ddifrifol â hawliau person ac ni ddylid cymryd penderfyniadau o'r fath yn ysgafn.

Mae ICRO yn orchymyn sy'n gosod amodau dros dro ar gofrestrriad unigolyn tra bod ymchwiliad i'w addasrwydd i ymarfer neu achos addasrwydd perthnasol i ymarfer ar y gweill. Byddai hyn yn cael yr effaith o gyfyngu ar eu gallu i weithio mewn rôl gofal cymdeithasol tra bod ymchwiliad neu achos FtP ar y gweill, ond ni fyddai'n eu hatal rhag dal rôl o'r fath yn gyfan gwbl. Er ei fod yn llai cyfyngol nag ISO, mae hefyd yn gyfyngiad difrifol ar hawliau person.

Mae'r ddau archeb yn cael eu gosod ar y Gofrestr, y gall y cyhoedd ei gyrchu ar ein gwefan, am gyfnod yr archeb.

Y prawf cyfreithiol i'w gymhwyso

Gall panel osod gorchymyn interim os yw'n fodlon bod gorchymyn o'r fath:

- (a) yn angenrheidiol er mwyn diogelu'r cyhoedd
- (b) fel arall er budd y cyhoedd, neu
- (c) er budd y person cofrestredig.

Rhaid i baneli weithredu'n deg ac yn unol â gofynion ein fframwaith deddfwriaethol. Ni all unrhyw banel sy'n ystyried cais am orchymyn interim fod yn rhan o'r achos addasrwydd i ymarfer ar gyfer yr achos.

Rhaid i unrhyw gyfyngiadau a osodir gan ISO neu ICRO fod yn gymesur â'r risg o niwed y mae'r gorchymyn wedi'i gynllunio i'w datrys. Rhaid pwysu buddiannau'r cyhoedd a'r unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau yn erbyn buddiannau'r person cofrestredig. Mae angen i baneli ystyried effaith ddifrifol, broffesiynol ac ariannol, ISO neu ICRO ar y person cofrestredig.

Bydd gofyn i'r panel hefyd ystyried budd y cyhoedd ehangach i'w wasanaethu yn y dull o osod ISO neu ICRO. Wrth ddod i'w benderfyniad, ni ddylai panel gael dim ond unigolyn penodol sy'n defnyddio gwasanaethau neu grŵp o unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau mewn golwg.

Mae awdurdod barnwrol clir i gefnogi'r farn bod budd y cyhoedd yn cynnwys:

- (a) diogelu aelodau o'r cyhoedd
- (b) cynnal hyder y cyhoedd mewn gweithwyr gofal cymdeithasol ac yn y proffesiwn yn ei gyfanrwydd
- (c) datgan a chynnal safonau ymddygiad a chymhwysedd priodol.

Egwyddorion cyffredinol i'w hystyried gan baneli Gorchmynion Interim

Yn aml, gofynnir i baneli Gorchmynion Interim weithio yn seiliedig ar y dystiolaeth gyfyngedig sydd ar gael ar ddechrau ein hymchwiliad. Nid yw byth yn angenrheidiol i honiad gael ei brofi mewn gwrandawriad interim. Fodd bynnag, gall honiad noeth sy'n cael ei ddadlau gan y person cofrestredig fod yn ddigonol i sefydlu'r angen am orchymyn interim. Gofynnir i'r panel asesu a oes dystiolaeth sy'n ddigonol i ddangos bodolaeth risg.

Bydd y penderfyniad ynghylch a ddylid gosod ISO neu ICRO yn dibynnu ar honiadau ac amgylchiadau pob achos. Fodd bynnag, mae'r canlynol yn ffactorau perthnasol y mae'n rhaid i'r paneli eu hystyried wrth ddod i benderfyniad:

- difrifoldeb yr honiad
- y tebygolrwydd y bydd y nam honedig yn cael ei ailadrodd cyn y penderfyniad terfynol yn yr achos
- difrifoldeb y niwed neu'r risg o niwed os ailadroddir y nam honedig
- yr effaith ar hyder y cyhoedd yn uniondeb rheoleiddio'r proffesiwn gofal cymdeithasol
- y camau eraill y gellid eu cymryd i warchod rhag y risg arbennig o niwed a nodwyd
- cymeriad blaenorol a hanes cyflogaeth y person cofrestredig
- y caledi a allai gael ei achosi i berson cofrestredig gan ISO neu ICRO
- y sicrwydd y gall darpar gyflogwr neu ddefnyddwyr gofal a chymorth am gymeriad, ymddygiad a chymhwysedd person cofrestredig o'u cofrestru parhaus (gyda neu heb gyfyngiadau).

Asesu'r risg o niwed mewn achosion gorchmynion interim – materion i'w hystyried

Wrth asesu'r risg o niwed i ddefnyddwyr gofal a chymorth a'r cyhoedd ehangach, dylai paneli gadw mewn cof bod Gofal Cymdeithasol Cymru yn ystyried y materion canlynol yn debygol o greu risg ddifrifol o niwed:

- honiadau/au'r berthynas amhriodol gydag unigolyn sy'n defnyddio gwasanaethau
- honiadau o droseddau rhywiol neu dreisgar neu anweddustrwydd
- honiadau o gamddefnyddio alcohol a / neu gyffuriau
- honiadau o anonestrwydd
- unrhyw euogfarnau sy'n ymwneud â'r uchod
- honiadau o arfer gwael yn gyson gan gynnwys cadw cofnodion gwael dros gyfnod o amser, fel arfer yn cynnwys sawl achos gwahanol.

Byddai disgwyl i baneli hefyd ystyried yr amserlenni sy'n ymwneud â'r nam honedig ac a fyddai, er enghraifft, gosod gorchymyn fwy nag ychydig fisoedd ar ôl i'r digwyddiadau honedig ddigwydd yn angenrheidiol neu'n briodol.

Pan fo panel, gan gymhwyso'r prawf cyfreithiol priodol, yn fodlon y gall fod:

- i. ymddygiad sy'n peri risg gwirioneddol i'r cyhoedd, a allai fel arall effeithio'n andwyol ar fuddiannau'r cyhoedd a/neu fuddiannau'r person cofrestredig; a
- ii. ar ôl cydbwyso buddiannau'r person cofrestredig a'r cyhoedd, mae'r ISO neu'r ICRO yn angenrheidiol i warchod rhag y risg honno.

Dylai'r panel osod ISO neu ICRO a dylai wneud hynny yn unol â gofynion ein fframwaith deddfwriaethol a'n rheolau.

Rhesymau'r panel

Rhaid i baneli roi rhesymau dros orfodi gorchymyn penodol ym mhob achos. Rhaid i'r rhesymau fod yn ddigonol a rhaid caniatáu i berson cofrestredig ddeall pam mae'r ISO neu ICRO wedi'i osod. Mae hon yn agwedd bwysig ar yr hawl i wrandawriad teg o dan Erthygl 6 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol, fel y'i cymhwyswyd yng Nghymru a Lloegr gan Ddeddf Hawliau Dynol 1998.

Dylai'r rhesymau nodi pam mae'r penderfyniad a wnaed gan y panel yn cael ei ystyried yn gymesur o dan yr holl amgylchiadau. Bydd nodi rhesymau clir a manwl yn helpu'r person cofrestredig, Gofal Cymdeithasol Cymru, y cyhoedd ac unrhyw berson a roddodd dystiolaeth i'r panel i ddeall sail y penderfyniad.

Gan fod gan y person cofrestredig yr hawl i apelio i'r Tribiwnlys Safonau Gofal ar ôl gosod gorchymyn interim, bydd esboniad llawn o'r rhesymau dros y penderfyniad yn helpu'r person cofrestredig i benderfynu a ddylid arfer ei hawl i apelio ac yn helpu'r Tribiwnlys i asesu rhinweddau unrhyw apêl o'r fath.

Dylai rhesymau'r panel ymdrin â:

- sail ffeithiol y penderfyniad
- sail gyfreithiol y penderfyniad
- y casgliadau a gyrhaeddwyd mewn perthynas â'r materion pwysicaf neu ddadleuol
- gwybodaeth ynghylch a yw'r panel wedi derbyn unrhyw gyngor cyfreithiol gan y Cynghorydd Cyfreithiol
- os yw'r panel wedi penderfynu peidio â derbyn cyngor y Cynghorydd Cyfreithiol, bydd angen esboniad manwl o'r penderfyniad hwn
- casgliadau'r panel am gyflwyniadau'r partiïon neu eu cynrychiolwyr
- y rhesymau dros osod yr ISO neu'r ICRO, gan esbonio i ba raddau y cafodd y canllawiau hyn eu hystyried, a gafodd ei ddilyn, ac, os na, pam lai.

Panel Apeliadau Cofrestru

Wrth ystyried ceisiadau am gofrestru, bydd y Cofrestrydd yn ystyried amcan statudol Gofal Cymdeithasol Cymru, sef diogelu'r cyhoedd. Fodd bynnag, efallai y bydd yn ofynnol i Gofal Cymdeithasol Cymru ystyried rhai ceisiadau yn fanylach pan ddatganir gwybodaeth benodol, megis ymddygiad hanesyddol, euogfarnau blaenorol, neu gamau disgyblu cyflogwr.

Bydd angen i'r Cofrestrydd a'r Panel Apeliadau Cofrestru, os cynhelir un, gadw mewn cof y gwerthoedd sy'n sail i unrhyw ymddygiad datganedig ac a yw unrhyw liniaru a grybwyllir gan yr ymgeisydd yn lleihau'r risg o ymddygiad dro ar ôl tro er mwyn lleihau'r pryder am ddiogelu'r cyhoedd yn ogystal â chynnal ymddiriedaeth y cyhoedd yn ein swyddogaeth reoleiddio.

Gall rhywfaint o ymddygiad, hyd yn oed os yw'n hanesyddol, fod mor ddifrifol fel ei fod yn dal i fod yn niweidiol i enw da'r proffesiwn gofal cymdeithasol, ac i hyder y cyhoedd yng Ngofal Cymdeithasol Cymru wrth gynnal safonau proffesiynol uchel ym maes gofal cymdeithasol. Bydd angen asesiad cadarn o arddangosiad yr ymgeisydd a thystiolaeth o fewnwelediad, edifeirwch, adfer ac empathi.

Ceisiadau i gofrestru / adnewyddu cofrestru

Rhaid i Gofal Cymdeithasol Cymru ystyried y ceisiadau am gofrestru ac adnewyddu'n ofalus a bydd y Cofrestrydd yn caniatáu ceisiadau sy'n bodloni'r gofynion ar gyfer cofrestru yn unig.

Ar gyfer ceisiadau am gofrestru neu adnewyddu cofrestriad, gall Gofal Cymdeithasol Cymru:

- Cofrestru
- Gwrthod cofrestru

Pan fo'r Cofrestrydd wedi gwrthod cais am gofrestru neu adnewyddu cofrestriad, gall y gweithiwr apelio yn erbyn y penderfyniad, a fydd yn cael ei gyfeirio at Banel Apeliadau Cofrestru (y Panel).

Gall y Panel Apeliadau Cofrestru:

- gadarnhau'r penderfyniad gwreiddiol
- newid y penderfyniad gwreiddiol a'i ddisodli gydag un y gellid ei wneud
- cyfeirio'r mater yn ôl at y Cofrestrydd gyda chyfarwyddiadau ynghylch sut y dylid ei setlo.

Ceisiadau am adfer

Pan fydd person cofrestredig wedi cael ei dynnu o'r Gofrestr gan banel Addasrwydd i Ymarfer, gallant wneud cais i fynd yn ôl ar y gofrestr ar ôl pum mlynedd, a chyfeirir at hyn fel cais 'adfer'. Mae ceisiadau adfer yn cael eu hystyried gan Banel Apeliadau Cofrestru.

Bydd angen i'r Panel ystyried yr egwyddorion cyffredinol mewn perthynas â chofrestru, yn Adran 1, ac ystyried cyflwyniadau Gofal Cymdeithasol Cymru a'r ymgeisydd. Gall y naill barti neu'r llall alw tystion i roi tystiolaeth.

Fe fydd y baich prawf ar yr ymgeisydd i ddangos i'r panel eu bod yn addas i ymarfer ac yn bodloni'r meini prawf cofrestru. Bydd disgwyl i'r ymgeisydd gyfeirio at yr honiadau a arweiniodd at eu tynnu oddi ar y gofrestr a dangos beth maen nhw wedi'i wneud i unioni eu harfer neu eu hymddygiad tra eu bod wedi cael eu tynnu oddi ar y gofrestr. Dylai'r panel ddisgwyl gweld tystiolaeth o'u mewnwelediad, edifeirwch ac adfer, gan gynnwys camau maen nhw wedi'u cymryd ers cael eu tynnu ac mae'r ymgeisydd yn meddwl eu bod yn dangos eu cymeriad da a'u ffitrwydd presennol i ymarfer mewn rôl gofrestredig.

Gall y panel wneud un o'r penderfyniadau canlynol:

- Caniatáu'r cais am adfer i'r Gofrestr
- Peidio â chaniatáu'r cais am adfer i'r Gofrestr

Caniatáu cais

Dylai panel ganiatáu cais am gofrestru/adfer dim ond pan fyddant yn fodlon bod person yn addas i ymarfer ac wedi bodloni'r meini prawf cofrestru neu adfer, er enghraifft, bod gweithiwr cymdeithasol sydd yn ymgiesio am adfer, wedi cwblhau'r gofynion dychwelyd i ymarfer a'i fod wedi'i gymeradwyo gan Gofal Cymdeithasol Cymru.

Bydd angen i'r panel fod yn fodlon bod unrhyw risg i amddiffyniad y cyhoedd yn isel neu'n cael ei reoli (fel unrhyw gyflyrau iechyd datganedig). Byddai angen i'r Panel hefyd fod yn fodlon, er gwaethaf unrhyw ymddygiad neu gyflwr iechyd datganedig, y byddai risg lleiaf i enw da'r proffesiwn pe bai'r person wedi'i gofrestru.

Mae'n debygol y bydd mewnwelediad a thystiolaeth gweithiwr o unrhyw gamau adfer a gymerir gan y bydd unrhyw ymddygiad gwael yn ffactorau allweddol wrth benderfynu a ddylid caniatáu eu cais. Bydd y panel yn gofyn am dystiolaeth gan y gweithiwr o'u dealltwriaeth o'r pryderon i fodloni'r panel eu bod yn addas i ymarfer a chael eu cofrestru. Gall y Panel hefyd elwa o unrhyw dystebau neu dystiolaeth tystion gan gyflogwyr/cyflogwyr presennol i fodloni'r panel bod y person yn ddiogel i'w ymarfer a'u bod yn cael eu cefnogi yn eu rôl.

Bydd panel adfer yn elwa o dystiolaeth unrhyw gyflogwyr presennol i fodloni'r panel bod ymddygiad neu ymddygiad blaenorol y gweithiwr wedi'i adfer ac nad yw wedi cael ei ailadrodd.

Bydd arddangos a thystiolaeth o fewnwelediad, edifeirwch ac adfer yn arbennig o berthnasol yng nghyd-destun ceisiadau am adfer.

Hyd yn oed os yw'r ymgeisydd yn bwriadu gweithio mewn rhan wahanol o'r gofrestr i'r rhan y cawsant eu tynnu ohoni, bydd disgwyl iddynt ddangos eu bod wedi myfyrio ar yr honiadau a arweiniodd at eu tynnu a sut maent wedi gwneud cais, a byddant yn gwneud cais yn y dyfodol, unrhyw ddysgu i unrhyw rôl gofal cymdeithasol cofrestredig.

Gwrthod cofrestru/adnewyddu/adfer

Rhaid i banel wrthod cais os nad yw'n fodlon bod y gweithiwr yn addas i ymarfer.

Bydd gwrthod cais yn eu hatal rhag gweithio yn eu rôl gofal cymdeithasol cofrestredig dewisol.

Er y gall gweithiwr wneud cais eto am gofrestrriad os bydd ei gais yn aflwyddiannus, mae cyfyngiadau ar y nifer o weithiau y gall gweithiwr wneud cais am gofrestru/adfer mewn cyfnod penodol.

Bydd y Ddeddf a'r Rheolau Cofrestru yn darparu mwy o fanylion, y bydd y Cynghorydd Cyfreithiol yn eu darparu mewn gwrandawriad.

Canlyniadau'r Panel Addasrwydd i Ymarfer

Dileu trwy gytundeb

Mae penderfyniad i ganiatáu i berson gael ei dynnu o'r Gofrestr tra o dan ymchwiliad addasrwydd i ymarfer – a elwir yn ddileu trwy gytundeb, yn agored i banel lle mae unigolyn wedi gwneud cais (i FtP) i'w gofnod yn y gofrestr gael ei ddileu trwy gytundeb o dan adran 92 o'r Ddeddf a lle mae FtP wedi cyfeirio'r mater at banel o dan adran 135 o'r Ddeddf.

Dim ond trwy gytundeb y gall y panel ganiatáu dileu trwy gytundeb pan fydd y person cofrestredig yn cytuno ar ddatganiad o ffeithiau mewn perthynas â'r honiadau am ei addasrwydd i ymarfer.

Anaml y cymerir y dull hwn, gan fod dileu trwy gytundeb fel arfer yn cael ei brosesu gan y tîm Addasrwydd i Ymarfer yn fewnol heb atgyfeirio at wrandawriad panel.

Pan fydd unigolyn wedi'i ddileu trwy gytundeb, bydd ei enw yn cael ei ychwanegu at 'restr' ar y gofrestr i ddangos bod ei enw wedi'i ddileu trwy'r broses gydsyniol hon.

Dylai paneli nodi bod gorchmynion dileu (a osodwyd gan Banel Addasrwydd i Ymarfer) yn arwain at waharddiad pum mlynedd ar geisiadau i ailymuno â'r Gofrestr (adfer).

Nid yw gweithwyr sydd wedi cael eu dileu o'r Gofrestr trwy'r broses Dileu trwy Gytundeb heb ystyriaeth panel, hefyd yn gallu gwneud cais i ailymuno â'r Gofrestr (adfer) o fewn pum mlynedd ar ôl eu tynnu.

Mae gwahaniaeth hefyd yn y dull o gyhoeddi gwybodaeth am ddileu yn dilyn gwrandawriad a thynnu trwy gytundeb, gan gynnwys i ba raddau y mae'r cyhoedd yn cael ei wneud yn ymwybodol o'r materion a arweiniodd at yr atgyfeiriad addasrwydd i ymarfer. Dylai paneli gadw hyn mewn cof wrth ystyried dileu trwy gytundeb.

Ymrwymïadau cydsyniol

Mae defnyddio ymgymeriadau yn opsiwn i'r panel lle mae person cofrestredig wedi cyfaddef bod ei addasrwydd i ymarfer yn cael ei amharu. Pan fo person cofrestredig:

- (a) cyfaddefodd yr honiad (au)
- (b) llofnododd ddatganiad ffeithiau cytunedig
- (c) cyfaddefodd fod ei addasrwydd i ymarfer yn cael ei amharu oherwydd y materion a nodir yn y datganiad ffeithiau y cytunwyd arnynt
- (ch) cytuno ar delerau ymgymeriad arfaethedig(au)

ac mae'r panel yn fodlon na fyddai rhoi ymrwymiad yn groes i fudd y cyhoedd, gall y panel ddefnyddio ymgymeriadau.

Canfod dim nam – gwarediadau

Peidio â chymryd camau pellach

Os nad oes unrhyw nam yn cael ei ganfod ac nad yw'r panel yn gweld unrhyw angen i roi cyngor, rhybudd (neu'r ddau beth hyn), efallai y bydd yn penderfynu peidio â chymryd unrhyw gamau pellach.

Rhoi cyngor

Gall y panel roi cyngor i'r person cofrestredig, neu unrhyw berson arall sy'n ymwneud â'r achosion, mewn perthynas â'r materion a arweiniodd at honiadau'r FtP. Gall hyn fod yn briodol pan, er gwaethaf y canfyddiad nad oes unrhyw nam, mae angen i'r person cofrestredig neu berson arall sy'n ymwneud â'r achosion, fel cyflogwr, wneud eu hunain yn ymwybodol o, er enghraifft:

- camau a allai eu helpu i gael gwared ar ffactorau risg a oedd yn bresennol yn yr achos ac a allai godi eto yn y dyfodol
- newidiadau i ddeddfwriaeth, polisi neu ganllawiau perthnasol, gan gynnwys newidiadau sydd ar ddod, nad oeddent yn ymddangos yn ymwybodol ohonynt yn ystod y gwrandawriad
- canllawiau arfer da perthnasol nad oeddent yn ymddangos eu bod yn ymwybodol ohonynt adnoddau a allai eu helpu i wneud gwelliannau.

Rhybudd

Gall y panel roi rhybudd i'r person cofrestredig mewn perthynas ag ymddygiad neu berfformiad yn y dyfodol pan, er enghraifft, er gwaethaf y canfyddiad nad oes unrhyw nam, mae'r panel o'r farn bod angen atgoffa'r person cofrestredig am rannau o'r Côt Ymarfer Proffesiynol neu ofynion proffesiynol eraill y gall diffyg cydymffurfio arwain at

atgyfeiriadau addasrwydd i ymarfer yn y dyfodol. Pan fo'r person cofrestredig yn bresennol yn y gwrandawriad, dylid rhoi cyfle iddynt ymateb i gynnig y panel i osod Rhybudd. Dylai'r rhybudd fod yn benodol, yn fanwl ac yn berthnasol i arfer y person yn y dyfodol. Dylai geiriad y Rhybudd ei gwneud hi'n glir pam fod y panel yn credu bod Rhybudd yn gymesur â'r honiadau a'r dystiolaeth a ystyriwyd ganddynt.

Mae rhybuddion fel arfer yn cael eu rhoi ar waith am o leiaf 6 mis ac uchafswm o 3 blynedd. Fodd bynnag, gall paneli symud y tu allan i'r paramedrau hyn os ydynt yn teimlo bod ganddynt reswm da dros wneud hynny a byddant yn gallu tystio eu rhesymu yn glir.

Mae rhybuddion a osodwyd lle nad oes nam yn dod i rym ar unwaith. Mae Atodiad 3 yn cynnwys templed rhybudd.

Gall rhybudd fod yn briodol pan, er gwaethaf y canfyddiad nad oes unrhyw nam yn yr achos hwn, mae'r panel o'r farn:

- Byddai ailadrodd y materion a arweiniodd at yr atgyfeiriad yn debygol o arwain at ganfyddiad o nam yn y dyfodol
- Mae pryderon yn parhau am ganlyniadau asesiad perfformiad ac mae angen i'r person sicrhau eu bod yn mynd i'r afael â'r materion hyn er mwyn parhau i fodloni'r safonau gofynnol ar gyfer cofrestru
- Mae'r person cofrestredig yn derbyn eu bod wedi gweithredu'n amhriodol neu wedi methu â bodloni safonau derbyniol ond wedi cynnig gwybodaeth neu dystiolaeth sy'n cefnogi'n gryf y farn na fydd yr ymddygiad a arweiniodd at yr atgyfeiriad yn ailadrodd.

Nid yw rhybudd yn waredu addas mewn achosion sy'n ymwneud â materion iechedd yn unig.

Dim nam a sut mae cofnodion yn ymddangos yn y Gofrestr

Dylai paneli nodi, pan fyddant yn rhoi cyngor a/neu rybudd i berson cofrestredig ar ôl canfod nad oes unrhyw nam, y bydd y ffaith eu bod wedi cael rhybudd yn ymddangos yn y Gofrestr ac ar ein gwefan am gyfnod penodol ac y gellir ei ystyried mewn perthynas â materion FtP perthnasol yn y dyfodol.²⁰ Dylent felly ystyried yn ofalus a oes angen rhybudd ffurfiol neu a ellid, er enghraifft, gyflawni'r un amcan trwy gyhoeddi cyngor.

Byddai angen iddynt ystyried tegwch a chymesuredd y rhybudd yng nghyd-destun yr achos, canfod dim nam ac amcanion paneli. Bydd angen iddynt hefyd esbonio pam yr ystyriwyd bod rhybudd yn briodol fel y bydd yr holl bartïon â diddordeb yn deall natur y rhybudd, sut mae'n mynd i'r afael ag amcan diogelu'r cyhoedd a chanlyniadau posibl methiant i ystyried y rhybudd.

²⁰ Gall paneli ddod o hyd i wybodaeth am hyn yn Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Cynnwys y Gofrestr) 2016 a Pholisi Cyhoeddi Gofal Cymdeithasol Cymru.

Canfod Nam - Gwarediadau nad ydynt yn gydsyniol

Crynodeb o'r opsiynau

Ar gyfer paneli sy'n ystyried gwarediadau nad ydynt yn gydsyniol yn dilyn canfyddiad o nam, mae'r gwarediadau sydd ar gael wedi'u nodi yn nhrefn isod, o'r lleiaf cyfyngol i'r mwyaf cyfyngol:

- Peidiwch â chymryd camau pellach
- cyhoeddi rhybudd i'r person cofrestredig mewn perthynas ag ymddygiad neu berfformiad yn y dyfodol
- gosod gorchymyn cofrestru amodol – gosod amodau ar gofrestrriad y person cofrestredig
- gosod gorchymyn atal dros dro – atal cofrestrriad y person cofrestredig (gan gynnwys gorchymynion atal dros dro amhenodol)
- gosod gorchymyn tynnu – dileu'r cofnod sy'n ymwneud â'r person cofrestredig yn y gofrestr.

Dylai paneli ddechrau trwy ystyried y gwaredu lleiaf cyfyngol sydd ar gael a gweithio i fyny trwy'r gwarediadau nes iddynt gyrraedd yr hyn y maent yn ei ystyried fel y gwaredu mwyaf priodol a chymesur. Fel gwiriad terfynol, dylent ystyried y gwarediad nesaf yn y rhestr ac a fyddai'n fwy cymesur na'r gwarediad y maent yn bwriadu ei ddefnyddio.

Dim Gweithredu Pellach

Mae penderfyniad i beidio â chymryd unrhyw gamau pellach yn dilyn canfyddiad o nam yn debygol o fod yn eithriadol a byddai angen tystiolaeth glir nad yw'r person cofrestredig yn cyflwyno risg i'r cyhoedd nac enw da'r proffesiwn, neu fod camau eraill wedi'u cymryd, y tu allan i gyfrifoldebau'r panel, i gael gwared ar neu reoli unrhyw risg y mae'r person yn ei gyflwyno.

Rhybudd Panel

Gall y panel roi rhybudd mewn perthynas ag ymddygiad neu berfformiad y person cofrestredig a gall, pan ystyrir ei fod yn briodol ac yn angenrheidiol, gyfeirio at rannau penodol o'r Côd Ymarfer Proffesiynol ac unrhyw ganllawiau ymarfer perthnasol eraill.²¹ Rhaid i'r rhybudd fod yn glir o ran yr hyn y disgwylir i'r person ei wneud (neu ymatal rhag ei wneud) yn y dyfodol a'r canlyniadau posibl o fethu ag ymateb yn briodol i'r rhybudd.

Mae rhybuddion fel arfer yn cael eu rhoi ar waith am o leiaf 6 mis ac uchafswm o 3 blynedd. Fodd bynnag, gall paneli symud y tu allan i'r paramedrau arferol os ydynt yn teimlo bod ganddynt reswm da dros wneud hynny. Daw rhybuddion a osodir pan fo

²¹ Mae'r Côdau Ymarfer Proffesiynol a'r canllawiau i'w gweld yma: <https://socialcare.wales/dealing-with-concerns/Côdes-of-practice-and-guidance>.

canfyddiad o nam i rym 28 diwrnod ar ôl i'r person cofrestredig gael ei hysbysu o'r Rhybudd, oni bai bod y penderfyniad yn cael ei apelio yn erbyn hynny. Dangosir templed rhybudd yn Atodiad 3.

Dylai geiriad y Rhybudd ei gwneud hi'n glir pam fod y panel yn credu bod Rhybudd yn gymesur â'r honiadau a'r dystiolaeth a ystyriwyd ganddynt.

Byddai rhybudd yn agored i'r panel mewn achosion sy'n ymwneud â chanfyddiad o nam lle mae'r panel o'r farn nad yw'r nam mor ddifrifol fel bod angen cyfyngiadau ar ymarfer ond lle mae materion perthnasol y mae angen rhybuddio'r person amdanynt mewn perthynas ag ymddygiad yn y dyfodol. Gall hefyd fod yn berthnasol mewn achosion a allai fod wedi arwain at gyfyngiadau cyfyngedig ar ymarfer y person ond am dystiolaeth glir o fewnwelediad/edifeirwch a champau llwyddiannus i wella ymarfer ers i'r nam ddigwydd.

Gorchymyn Cofrestru Amodol

Gall amodau fod yn briodol mewn achosion lle mae tystiolaeth o ddiffygion mewn maes penodol o waith y person a lle mae'r panel yn credu y gellir unioni'r rhain tra bod y person ar y Gofrestr a heb roi'r cyhoedd mewn perygl. Byddai'r amodau yn cyfyngu ar arfer y person am gyfnod penodol a byddai'r cyhoedd yn cael ei rybuddio am y cyfyngiadau perthnasol trwy gofnod yn y Gofrestr a gwefan Gofal Cymdeithasol Cymru.

Ni fyddai gorchymyn cofrestru amodol fel arfer yn dod i rym ar unwaith.²² Fodd bynnag, mae'r Ddeddf yn caniatáu i baneli wneud gorchmynion ar unwaith ar gyfer cofrestru amodol pan fyddant yn fodlon bod y gorchymyn:

- yn angenrheidiol er mwyn diogelu'r cyhoedd
- fel arall er budd y cyhoedd; neu
- er budd y person cofrestredig.

Cyn penderfynu ar orchymyn cofrestru amodol, dylai panel fodloni ei hun bod y person cofrestredig wedi dangos mewnwelediad i'w fethiannau a'i fod â'r cymhelliant a'r gallu i ymateb yn gadarnhaol i gamau cywiro fel ailhyfforddi, goruchwyllo eu gwaith neu, lle bo'n briodol, asesiad iechyd.

Pwrpas amodau yw galluogi'r person cofrestredig i fynd i'r afael ag unrhyw ddiffygion yn ei waith neu, lle bo hynny'n berthnasol, delio â'u problemau iechyd yn y fath fodd fel y gallant aros ar y Gofrestr heb gyflwyno risg i'r cyhoedd. Gall amodau gynnwys yr angen i ymgymryd â hyfforddiant penodol, ennill cymwysterau penodol neu fynychu cwrs perthnasol gyda'r nod o fynd i'r afael â'r rhesymau y tu ôl i'r nam, fel cwrs rheoli straen neu gwrs ymwybyddiaeth o alcohol.

Gall amodau fod yn briodol pan fo'r rhan fwyaf neu'r cyfan o'r ffactorau yn y rhestr isod yn bresennol, er nad yw'r rhestr hon yn gynhwysfawr, a gall materion eraill fod yn berthnasol mewn achos penodol:

²² Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, a. 140-141.

- Nid oes unrhyw dystiolaeth o broblemau personoliaeth neu agwedd niweidiol, dwfn
- mae'r person cofrestredig yn bresennol ac yn medru cadarnhau os fydd amodau yn gyflawnadwy ac yn cael ei dderbyn
- mae'r person cofrestredig yn gweithio mewn rôl gofal cymdeithasol rheoliedig ar adeg y gwrandawriad
- gall y person cofrestredig ddarparu dystiolaeth bod ei gyflogwr presennol yn gallu cadarnhau y byddant yn cefnogi'r person cofrestredig i gydymffurfio â'r amodau
- Mae angen adolygu, ailhyfforddi neu asesu meysydd penodol o ymarfer y person cofrestredig
- Mae dystiolaeth o barodrwydd a photensial i ymateb yn gadarnhaol i hyfforddiant ac asesu pellach
- mewn achosion sy'n ymwneud ag iechyd corfforol neu feddyliol niweidiol, mae dystiolaeth bod gan y person cofrestredig fewnwelediad gwirioneddol ar unrhyw broblem iechyd a'i fod yn fodlon ac yn gallu cydymffurfio ag amodau sy'n ymwneud â thriniaeth, monitro neu oruchwylio'r broblem iechyd
- mae'r person cofrestredig yn dangos mewnwelediad
- Ni fydd unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau yn cael eu rhoi mewn perygl yn uniongyrchol nac yn anuniongyrchol oherwydd cofrestru parhaus gydag amodau
- Bydd yr amodau yn diogelu'r cyhoedd ac unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau yn ystod y cyfnod y maent mewn grym.

Gall budd y cyhoedd hefyd gael ei wasanaethu trwy osod amodau ar ymarfer y person cofrestredig lle, er enghraifft, nad oes ganddynt sgiliau, cymhwysedd neu wybodaeth benodol sy'n angenrheidiol ar gyfer eu rôl. Gallai'r defnydd o amodau yn yr amgylchiadau hyn helpu i gadw'r cyhoedd yn ddiogel a chodi safonau yn y sector gofal cymdeithasol

Dylai unrhyw amodau a osodir fod yn glir, mesuradwy ac yn ddarostyngedig i ffrâm amser, fel y bydd y person cofrestredig yn glir ynghylch sut y bydd ei berfformiad yn cael ei fonitro a'i adolygu a'r dyddiadau cau ar gyfer cydymffurfio. Dylai'r amodau(au) fod yn 'SMART'²³:

- Penodol
- Mesuradwy
- Cyraeddadwy
- Realistig
- Amser wedi'i gyfyngu.

Mae'r ddyletswydd ar y person cofrestredig i ddarparu dystiolaeth ysgrifenedig berthnasol o gydymffurfio â Gofal Cymdeithasol Cymru erbyn y dyddiad/au/auau penodedig. Fodd bynnag, mae dyletswydd ar Gofal Cymdeithasol Cymru i fonitro cydymffurfiaeth ag amodau ac i gyfeirio'r rhai sy'n cael eu hamau o dorri amodau at banel adolygu. Mae hyn hefyd yn berthnasol pan fo pryderon newydd ynghylch addasrwydd y person i ymarfer neu lle nad yw'r amodau yn cael eu hystyried yn briodol mwyach. Gall y panel adolygu amrywio telerau'r gwarediad neu orfodi un gwahanol.

²³ SMART = Specific, Measurable, Attainable, Realistic, Timebound

Dylai unrhyw amodau a osodir gan banel fod yn realistig, gan gynnwys unrhyw amserlenni ar gyfer cydymffurfio, ac ni ddylent fynd y tu hwnt i'r hyn sy'n ofynnol i amddiffyn defnyddwyr gofal a chymorth a'r cyhoedd ehangach. Ni ddylid eu gosod os yw'n annhebygol y bydd y person cofrestredig yn gallu cydymffurfio â nhw.

Os yw'r amodau yn ei gwneud yn ofynnol i'r person cofrestredig ymgymryd â hyfforddiant penodol, dylai hyn fod ar y safon sy'n ofynnol yn rhesymol gan weithiwr sydd wedi'i gofrestru yn y rhan honno o'r Gofrestr ac yn briodol iddo. Dylai paneli ei gwneud yn glir i'r person cofrestredig bod angen iddynt gymryd cyfrifoldeb am ddod o hyd i gyrsiau neu ddeunyddiau hyfforddi priodol i fodloni unrhyw amodau a osodwyd ac, lle bo hynny'n berthnasol, i dalu am y rhain. Fodd bynnag, disgwylir i gyflogwyr gefnogi personau cofrestredig yn eu hymdrechion i fodloni unrhyw amodau.

Dylai paneli gadw mewn cof bod tystiolaeth o bresenoldeb ar gwrs yn unig yn annhebygol o gynnig mewnwleidiad i ba raddau y mae'r person wedi mynd i'r afael â'r materion a arweiniodd at yr amodau.

Wrth osod amodau priodol, dylai panel hefyd ystyried y cwestiynau canlynol:

- A yw'r amodau yn mynd i'r afael yn uniongyrchol â'r risg i'r cyhoedd a/neu hyder y cyhoedd yn y proffesiwn?
- A yw'r amodau yn darparu'r lefel angenrheidiol o amddiffyniad i'r cyhoedd ac a ydynt yn gymesur?
- A yw'r amodau yn ymwneud â safonau sy'n berthnasol i bob gweithiwr gofal cymdeithasol o'r fath?
- A yw'r amodau'n amlwg yn gosod rhwymedigaethau ar y person cofrestredig?
- A yw unrhyw amodau wedi'u cyfeirio'n anfwriadol at rywun arall, fel y cyflogwr?
- A yw'n debygol y bydd y person cofrestredig yn gallu cydymffurfio â'r amodau hyn ac o fewn yr amser penodedig?
- A yw'r amodau yn orfodadwy?
- A fydd yr amodau yn gyraeddadwy ac yn orfodadwy os bydd y person cofrestredig yn newid swyddi?
- A fydd yn bosibl penderfynu yn hawdd a yw'r amodau wedi'u bodloni?

Dylai paneli hefyd gyfeirio at 'Fanc Amodau' Gofal Cymdeithasol Cymru wrth ystyried amodau.

Gorchymyn Atal

Mae person sydd wedi'i atal o'r Gofrestr wedi'i wahardd rhag ymarfer mewn rôl gofal cymdeithasol yng Nghymru yn ystod y cyfnod o ataliad. Mae hyn yn rhoi neges glir i'r cyhoedd a'r proffesiwn gofal cymdeithasol am ein safonau a beth yw ac nad yw'n ymddygiad neu ymarfer priodol i weithiwr gofal cymdeithasol. Fodd bynnag, er bod gorchymyn atal yn debygol o gael effaith gosbi, nid dyma'r bwriad y tu ôl i orchymyn atal a dylai paneli ganolbwyntio ar y cwestiwn o amddiffyn y cyhoedd a hyder y cyhoedd yn y proffesiwn wrth benderfynu a yw gorchymyn atal yn briodol mewn achos penodol.

Gall atal o'r Gofrestr fod yn waredu priodol ar gyfer camau sy'n ddifrifol, ond nad ydynt mor ddifrifol fel bod yn cyfiawnhau dileu o'r Gofrestr. Gall hyn gynnwys sefyllfaoedd lle, er enghraifft, mae'r person cofrestredig yn cydnabod ei fethiannau, yn cael ei ystyried yn annhebygol o ailadrodd yr ymddygiad troseddol, yn ymrwymedig i wneud gwelliannau ac mae ganddo obaith realistig o allu gwneud hynny o fewn cyfnod rhesymol o amser. Gall atal hefyd fod yn briodol mewn sefyllfaoedd lle:

- Nid yw ymddygiad y person yn sylfaenol anghydnaws â chofrestru fel gweithiwr gofal cymdeithasol yn y tymor hir
- mae buddiannau unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau a'r cyhoedd yn cael eu diogelu'n ddigonol gan ataliad
- Mae'r panel o'r farn nad oes unrhyw risg gwirioneddol y bydd y person yn ailadrodd yr ymddygiad
- Nid oes unrhyw dystiolaeth o broblemau personoliaeth neu agwedd niweidiol, dwfn
- Nid oes unrhyw dystiolaeth i awgrymu bod yr ymddygiad wedi ailadrodd ers y digwyddiad/r
- mae'r unigolyn wedi dangos mewnwelediad
- Mae'r dystiolaeth yn dangos y bydd y person cofrestredig yn gallu mynd i'r afael yn llwyddiannus ag achos y nam yn ystod cyfnod yr ataliad.

Gall gorchymyn atal fod yn briodol pan fo iechyd y person cofrestredig yn y fath fath fel na allant ymarfer yn ddiogel hyd yn oed gydag amodau ar ei gofrestru. Efallai y bydd paneli yn dymuno cynnwys trefniadau ar gyfer adolygiad o'r gorchymyn mewn achosion o'r fath, er mwyn caniatáu ystyried a yw'r person yn addas i ailddechrau ymarfer ac, os felly, gyda neu heb gyfyngiadau. Fodd bynnag, mae dyletswydd ar Gofal Cymdeithasol Cymru i fonitro pob achos o'r fath a gall ofyn am adolygiad ar unrhyw gam.

Gellir gosod gorchymyn atal dros dro am gyfnod o hyd at 12 mis yn y lle cyntaf. Mae hyd y gorchymyn yn fater i'r panel, gan ystyried amgylchiadau penodol yr achos a'r risg benodol y mae'r person yn ei gyflwyno i'r cyhoedd ac enw da'r proffesiwn.

Mae gorchymyn atal yn cael ei danysgrifio gan ddisgwyliad y gallai rhywbeth newid yn ystod cyfnod yr ataliad, fel y bydd y risg a arweiniodd at yr ataliad yn cael ei ddileu. Dylai paneli felly fod yn ofalus iawn ynglŷn â'r defnydd o orchmynion atal lle mae amheuaeth sylweddol ynghylch a oes unrhyw beth y gellir ei wneud i gael gwared ar y risg o fewn yr amser a nodwyd. Er enghraifft, mewn achos sy'n ymwneud ag anonestrwydd difrifol, mae'n anodd dychmygu beth allai newid o fewn cyfnod o 12 mis fel bod y risg ganfyddedig a arweiniodd at y gorchymyn yn cael ei newid yn ddramatig.

Nid yw'n briodol i banel ddefnyddio gorchymyn atal fel math o wneud penderfyniadau gohiriedig - mae risg y bydd hyn yn digwydd os nad yw paneli yn meddwl yn ofalus am yr hyn maen nhw'n ceisio ei gyflawni wrth wneud gorchmynion o'r fath.

Nid yw gorchymyn atal fel arfer yn dod i rym ar unwaith.²⁴ Fodd bynnag, mae'r Ddeddf yn caniatáu i baneli wneud Gorchmynion ar Unwaith ar gyfer atal pan fyddant yn fodlon bod y gorchymyn:

- yn angenrheidiol er mwyn diogelu'r cyhoedd

²⁴ Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, a. 140-141.

- fel arall er budd y cyhoedd; neu
- er budd y person cofrestredig.

Bydd defnyddio Gorchymyn Ar Unwaith yn newid y dyddiad y mae'r prif orchymyn yn dod i rym a dylai paneli ofyn am gyngor cyfreithiol cyn rhoi manylion dyddiadau dechrau a gorffen y gorchymyn atal gwirioneddol i'r person cofrestredig er mwyn osgoi unrhyw ddryswch.

Er y gall y panel sy'n gosod y gorchymyn atal nodi bod yn rhaid i adolygiad gael ei gynnal ar adeg benodol, mae dyletswydd ar Gofal Cymdeithasol Cymru mewn unrhyw achos i fonitro cydymffurfiaeth y person cofrestredig ag unrhyw gyfyngiadau ar ei arfer, gan gynnwys gorchymynion atal, ac i drefnu adolygiadau fel y bo'n briodol. Nid yw'n wir y bydd y gorchymyn yn dod i ben ac y bydd y person yn dychwelyd i'w rôl ar ddiwedd y gorchymyn. Mae hyn oherwydd, yn gyfreithiol, y gall y Cofrestrydd gofrestru dim ond y rhai nad yw eu haddasrwydd i ymarfer yn cael ei amharu. Felly, bydd bob amser yn angenrheidiol adolygu gorchymynion o'r fath cyn iddynt ddod i ben.

Dylai paneli hefyd fod yn ymwybodol y gall Gofal Cymdeithasol Cymru ofyn am wrandawriad adolygu os a phan ddaw'n amlwg bod gorchymyn wedi'i dorri neu fod amgylchiadau wedi newid fel nad yw'r gorchymyn yn briodol mwyach. Er enghraifft, lle mae tystiolaeth o bryderon newydd am addasrwydd y person i ymarfer neu dystiolaeth ei fod yn gweithio'n afreithlon mewn rôl arall y mae angen cofrestru gyda Gofal Cymdeithasol Cymru ar ei chyfer.

Pan fo panel serch hynny yn teimlo ei bod yn angenrheidiol cynnwys gofyniad penodol i orchymyn atal gael ei adolygu, dylent feddwl yn ofalus am amseriad yr adolygiad a pham eu bod yn teimlo bod angen adolygiad ffurfiol ar y pwynt hwn.

Dylai gwrandawriadau adolygu gael eu cynnal dim llai na 28 diwrnod cyn diwedd y cyfnod atal. Fodd bynnag, mae nodi y dylai adolygiad o orchymyn atal 12 mis gael ei gynnal o fewn chwe mis yn Codi cwestiynau am yr hyn y mae'r panel yn disgwyl ei ddarganfod ar hyn o bryd. Os yw'r panel yn teimlo ei bod yn bosibl y bydd person sy'n destun gorchymyn atal 12 mis yn addas i ymarfer o fewn 6 mis, mae'n annhebygol y bydd gorchymyn 12 mis yn briodol. Disgwylir i'r panel fynd i'r afael â risgiau penodol a gwneud gorchymynion cymesur - nid yw gwneud archeb hirach 'rhag ofn' neu oherwydd ei bod yn bosibl gwneud hynny yn briodol.

Dylai paneli hefyd sicrhau nad ydynt yn gwneud awgrymiadau i'r person cofrestredig y gellir eu cymryd fel amodau. Mae hyn oherwydd, er y gallai fod yn dderbyniol mewn rhai achosion i baneli wneud awgrymiadau am y camau y gallai'r person cofrestredig eu cymryd i ddangos i banel adolygu eu bod bellach yn addas i ymarfer, ni all y panel osod amodau yn gyfreithlon ochr yn ochr â gorchymyn atal neu fel rhan o.

Dylai'r panel hefyd gadw mewn cof:

- Rôl panel yw amddiffyn y cyhoedd ac nid unioni methiannau'r unigolyn
- mae'r safonau y mae'n rhaid i weithwyr gofal cymdeithasol eu bodloni wedi'u nodi'n glir yn y Côdau Ymarfer Proffesiynol perthnasol a chanllawiau eraill, felly ni ddylent fod mewn unrhyw amheuaeth am ein disgwyliadau

- Dylai fod yn glir o resymau ysgrifenedig y panel pam ei fod wedi dod i'r casgliad bod addasrwydd y person i ymarfer yn cael ei amharu ac, ynddo, y materion y bydd angen iddynt fynd i'r afael â nhw er mwyn osgoi cyfyngiadau ar eu hymarfer yn y dyfodol
- Gall person cofrestredig sy'n cael rhestr o bethau i'w gwneud cyn adolygiad o'i ataliad ddatblygu cred anghywir y bydd yr ataliad yn cael ei godi os ydynt yn gwneud y pethau hyn
- Ni all panel sy'n gosod gorchymyn atal rwymo panel adolygu yn y dyfodol i ffordd benodol o weithredu neu ganlyniad - gall gosod amodau neu disgwyliadau roi argraff wahanol.

Gorchymyn Dileu

Gorchymyn dileu yw'r gwarediad mwyaf cyfyngol sydd ar gael i banel. Nid yw ar gael pan fo addasrwydd person cofrestredig i ymarfer yn cael ei amharu ar iechyd corfforol neu feddyliol andwyol ac nid oes unrhyw sail arall o nam.

Ni ddylai paneli ystyried gorchmynion dileu fel rhywbeth i'w osgoi ar bob cyfrif, gan y bydd llawer o achosion lle maent yn gwbl angenrheidiol ac yn briodol ac, yn wir, lle bydd y defnydd o orchmynion llai cyfyngol naill ai'n methu â mynd i'r afael â'r risgiau neu yn methu â mynd i'r afael â nhw'n ddigonol tan gam diweddarach (gall hyn arwain at fath o wneud penderfyniadau gohiriedig).

Mae gorchmynion dileu yn debygol o fod yn briodol lle mae ymddygiad y person cofrestredig yn sylfaenol anghydnaws â rôl yn y proffesiwn gofal cymdeithasol. Mae'r rhestr nad yw'n gynhwysfawr isod yn darparu rhai enghreifftiau:

- achosi niwed difrifol i eraill, boed yn bobl sy'n defnyddio gwasanaethau gofal a chymorth neu eraill, ac yn fwriadol neu drwy esgeulustod difrifol ac yn enwedig lle mae risg barhaus o niwed i ddefnyddwyr gofal a chymorth
- cam-drin swydd neu ymddiriedaeth, yn enwedig pan fo hyn yn cynnwys defnyddwyr gofal a chymorth bregus
- anonestrwydd, yn enwedig lle mae hyn yn barhaus neu lle mae'r person yn ei guddio neu'n ceisio gwneud hynny
- diffyg mewnwleidiad parhaus i ddifrifoldeb neu ganlyniadau gweithredoedd
- diystyru amlwg o'r safonau proffesiynol perthnasol a nodir yn y Côd Ymarfer Proffesiynol ar gyfer Gofal Cymdeithasol.

Dylid defnyddio gorchmynion dileu lle nad oes unrhyw ffordd arall o amddiffyn y cyhoedd rhag y risgiau y mae'r person cofrestredig yn eu cyflwyno. Er enghraifft, lle mae'r canlynol yn amlwg:

- diffyg mewnwleidiad
- patrwm o ymddygiad annerbyniol neu wadu
- rhagolygon cyfyngedig o adfer
- risg o niweidio hyder y cyhoedd yn y proffesiwn gofal cymdeithasol os caniateir i'r person cofrestredig aros ar y Gofrestr.

Nid yw gorchymyn dileu fel arfer yn dod i rym ar unwaith.²⁵ Fodd bynnag, mae'r Ddeddf yn caniatáu i baneli wneud gorchmynion ar unwaith sy'n dileu ar unwaith.

Gorchymyn ar Unwaith

Mae gorchmynion ar unwaith ar gael mewn perthynas â dileu, atal a gorchmynion cofrestru amodol os bodlonir un neu fwy o amodau.

Rhaid i'r panel fod yn fodlon bod gorchymyn ar unwaith:

- yn angenrheidiol er mwyn diogelu'r cyhoedd
- fel arall er budd y cyhoedd; neu
- er budd y person cofrestredig.

Dyma'r un amodau sy'n berthnasol yn achos gorchmynion interim, gyda'r prif wahaniaeth yw y bydd panel sy'n gosod gorchymyn ar unwaith eisoes wedi canfod nam, tra bydd panel sy'n gosod gorchymyn interim yn asesu'r risg a achosir gan unigolyn tra bod honiad o nam yn cael ei ymchwilio.

Mae gorchymyn ar unwaith yn cwmpasu'r cyfnod rhwng y dyddiad y mae'r person yn cael ei hysbysu am benderfyniad y panel a'r dyddiad y mae'r gorchymyn safonol y mae'r panel wedi'i wneud (y gorchymyn tynnu, atal neu gofrestru amodol) yn dod i rym. Mae'r cyfnod hwn fel arfer yn caniatáu amser i'r person cofrestredig gyflwyno apêl i'r Tribiwnlys Safonau Gofal (fel arfer o fewn 28 diwrnod o hysbysu canlyniad y panel). Mae'n ffordd o reoli'r risg a achosir gan yr unigolyn yn ystod y cyfnod hwn. Nid yw'n orchymyn y gall y person cofrestredig apelio yn ei erbyn, er y gallant apelio yn erbyn y prif orchymyn.

Pan fydd panel wedi penderfynu bod un neu fwy o'r amodau ar gyfer gorchymyn ar unwaith wedi'u bodloni, rhaid iddynt gofio esbonio'r rhan hon o'u penderfyniad yn eu rhesymau. Dylent nodi pa un o'r amodau maen nhw wedi dibynnu arnynt a pham. Mae hyn er mwyn helpu'r person i ddeall pam nad ydynt wedi cael caniatâd i herio'r cyfyngiadau cyn iddynt gael eu rhoi ar waith fel y byddai fel arfer yn digwydd gyda gorchymyn safonol o'r math hwn.

Os nad oes apêl yn erbyn y prif orchymyn, mae'r gorchymyn symud yn dod i rym 28 diwrnod ar ôl i'r person gael ei hysbysu o benderfyniad y panel - mae'r gorchymyn uniongyrchol yn cwmpasu'r cyfnod rhyngddynt. Os oes apêl, dim ond pan fydd yr apêl yn cael ei thynnu'n ôl, ei rhoi'r gorau iddi neu ei wrthod y bydd y prif orchymyn yn dod i rym – mae'r gorchymyn uniongyrchol yn cwmpasu'r cyfnod hyd at y pwynt hwn. Os oes apêl ac mae'n arwain at y Tribiwnlys Safonau Gofal yn gwneud penderfyniad gwahanol i'r hyn a wnaed gan y panel gwreiddiol, bydd hyn yn penderfynu beth sy'n digwydd i'r prif orchymyn.

Dylai paneli fod yn ofalus a gofyn am gyngor os ydynt yn cynnwys amserlenni'r gorchymyn uniongyrchol a'r gorchymyn tynnu yn y panel a gwneud yn siŵr bod eu hesboniad yn gywir, yn glir ac yn hawdd ei ddeall. Yn benodol, dylent nodi y dylai'r

²⁵ Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, a. 140-141.

dyddiad gorffen fod yn seiliedig ar pryd mae'r prif orchymyn yn dod i rym ac nid pryd mae'r gorchymyn uniongyrchol yn dod i rym.

Adran 5: Rhesymau'r Panel

Pwysigrwydd rhesymau panel

Rhaid i banel roi rhesymau llawn dros ddefnyddio gwarediad penodol ym mhob achos a rhaid i'r rhain ganiatáu i'r person cofrestredig ac unrhyw barti arall â diddordeb ddeall pam fod y gwarediad yn cael ei ffafrio dros eraill a oedd ar gael.

Pan fo'r panel wedi gwneud gorchymyn ar unwaith, rhaid iddo esbonio'r gorchymyn a'r penderfyniad i wneud gorchymyn ar unwaith. Mae hon yn agwedd bwysig ar yr hawl i wrandawriad teg o dan Erthygl 6 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol, fel y'i cymhwyswyd yng Nghymru a Lloegr gan Ddeddf Hawliau Dynol 1998.

Dylai rhesymau'r panel nodi pam mae'r penderfyniad yn cael ei ystyried yn gymesur yn yr holl amgylchiadau. Bydd hyn yn ei gwneud hi'n haws i bob parti ddeall sail y penderfyniad. Mae hyn yn cynnwys: y person cofrestredig a'i gynrychiolwyr; Gofal Cymdeithasol Cymru; y cyhoedd; cyflogwyr; y rhai a roddodd dystiolaeth i'r panel a Llywodraeth Cymru.

Y rhesymau yw sut mae'r panel yn cyfleu ei benderfyniadau i'r person cofrestredig, i Gofal Cymdeithasol Cymru ac i'r cyhoedd.

Gall panel gyfleu sylwadau ehangach sy'n deillio o wrandawriad o fewn proses adborth i Gofal Cymdeithasol Cymru, drwy'r Rheolwr Gwrandawiadau, felly nid yw'n ddiangen ac nid yw'n briodol i banel gynnwys yn rhesymau ffurfiol y panel arsylwadau, awgrymiadau neu bryderon am yr ymchwiliad a gynhaliwyd gan Ofal Cymdeithasol Cymru neu ymchwiliadau neu arferion gwaith sefydliadau eraill.

Dylai'r rhesymau adlewyrchu'r rhagenwau cywir a ddefnyddir gan yr ymgeisydd/person cofrestredig

Mae gan y person cofrestredig yr hawl i herio penderfyniad y panel trwy apelio i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf (Safonau Gofal). Bydd esboniad llawn o'r rhesymau dros y penderfyniad yn cynorthwyo'r person cofrestredig wrth benderfynu a ddylid arfer eu hawl i apelio a bydd yn helpu'r barnwr tribiwnlys i asesu rhinweddau'r achos. Gall annigonolrwydd rhesymau ysgrifenedig fod yn sail i apel lwyddiannus.

Rhesymau ysgrifenedig y panel

Mae'r rhesymau yn cael eu ffurfio yn ystod proses trafod a gwneud penderfyniadau preifat y panel, y bydd y Cynghorydd Cyfreithiol yn ei deipio gyda chyfraniadau gan aelodau'r panel.

Dylai rhesymau'r panel fod yn gryno ac yn hygyrch, trwy ddefnyddio iaith plaen, ymdrin â:

- sail ffeithiol ei benderfyniad
- sail gyfreithiol ei benderfyniad (gan gynnwys cyngor ychwanegol gan y Cynghorydd Cyfreithiol)

- ei gasgliadau am faterion sylweddol
- sut mae unrhyw fater o gyfraith neu ffaith wedi'i ddatrys
- a yw wedi derbyn cyngor gan y Cynghorydd Cyfreithiol
- a yw wedi derbyn unrhyw gyngor gan y Cynghorydd Meddygol (os yw'n bresennol)
- ei gasgliadau am gyflwyniadau'r partïon neu eu cynrychiolwyr, gan gynnwys unrhyw gyflwyniadau mewn lliniaru
- ei gasgliadau am unrhyw dystiolaeth a roddwyd gan dystion neu unrhyw dystiolaeth dystiolaeth
- pam ei fod wedi dewis gwarediad penodol dros warediadau eraill a oedd ar gael
- lle mae wedi cyfarwyddo gwrandawriad adolygu, neu wedi gosod gwarediad gydag amserlen, cynnwys amserlen glir a'r sail dros wneud hynny ynghyd â chadarnhad beth fydd y gwrandawriad adolygu yn edrych arno i helpu'r person cofrestredig i ddeall beth sy'n ddisgwyliedig ganddynt tra bod y gorchymyn ar waith a'r hyn y bydd y panel yn disgwyl ei weld yn yr adolygiad i dystiolaeth cydymffurfiaeth y person cofrestredig ac unrhyw ddysgu a newidiadau i eu hymarfer a'u hymddygiad.

Dylai'r rhesymau fod yn gadarn ond yn deg ac, fel y nodwyd uchod, adlewyrchu ystyriaeth y panel o'r dystiolaeth o'u blaenau.

Atodiad 1: Sut mae gwarediadau paneli yn ffitio i fframwaith rheoleiddio gofal cymdeithasol yng Nghymru?

Deall y fframwaith rheoleiddio

- 1.1 Mae'r fframwaith rheoleiddio presennol ar gyfer y sector gofal cymdeithasol yng Nghymru wedi'i wreiddiau yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 ("y Ddeddf"), sy'n anelu at wella lles pobl sy'n defnyddio gwasanaethau gofal a chymorth yng Nghymru.²⁶
- 1.2 Mae rheoleiddio yn helpu i ddiogelu'r rhai sy'n defnyddio gwasanaethau gofal a chymorth rhag niwed drwy sicrhau mai dim ond y rhai sydd â chymwysterau priodol ac sy'n addas i ymarfer mewn rôl gofal cymdeithasol sy'n gallu gweithio yn gyfreithlon yn y sector gofal cymdeithasol yng Nghymru. Mae rheoleiddio hefyd yn helpu i sicrhau gwasanaethau gofal a chymorth o ansawdd uchel a chodi ymwybyddiaeth o'r rôl werthfawr sy'n cael ei chwarae gan y gweithlu gofal cymdeithasol yng Nghymru.
- 1.3 Mae Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) yn rheoleiddio darparwyr gwasanaethau gofal cymdeithasol a chymorth, fel cartrefi gofal, yng Nghymru, ac mae Gofal Cymdeithasol Cymru yn rheoleiddio'r gweithlu gofal cymdeithasol. Mae'r ddau sefydliad yn annibynnol ar ei gilydd, ond maent yn gweithio gyda'i gilydd i wella safonau yn y sector gofal cymdeithasol.
- 1.4 Mae amcanion Gofal Cymdeithasol Cymru wedi'u nodi yn adran 68 o'r Ddeddf, sy'n nodi'r canlynol:
 1. Prif amcan Gofal Cymdeithasol Cymru wrth gyflawni ei swyddogaethau yw diogelu, hyrwyddo a chynnal diogelwch a lles y cyhoedd yng Nghymru
 2. Wrth fynd ar drywydd yr amcan hwnnw, rhaid i Gofal Cymdeithasol Cymru arfer ei swyddogaethau gyda'r bwriad o hyrwyddo a chynnal –
 - a) safonau uchel wrth ddarparu gwasanaethau gofal a chymorth
 - b) safonau uchel o ymddygiad ac ymarfer ymhlith gweithwyr gofal cymdeithasol
 - c) safonau uchel wrth hyfforddi gweithwyr gofal cymdeithasol, a
 - d) hyder y cyhoedd mewn gweithwyr gofal cymdeithasol

²⁶Mae'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) i'w gweld yma: <https://www.legislation.gov.uk/anaw/2014/4/contents>.

Pa weithwyr sy'n destun rheoleiddio gan Gofal Cymdeithasol Cymru?

- 1.5 Mae'r canllawiau hyn yn berthnasol i'r rhai sydd wedi'u cofrestru gyda Gofal Cymdeithasol Cymru yn unig, gan mai dim ond y gweithwyr hyn all fod yn ddarostyngedig i'n trafodion addasrwydd i ymarfer. Nid yw hyn yn golygu nad yw gweithwyr gofal cymdeithasol heb eu cofrestru yn atebol am safon eu gwaith - mae gan eu cyflogwyr ddyletswyddau cyfreithiol i sicrhau eu bod yn bodloni'r safonau yn y Côdau Ymarfer Proffesiynol a gellir eu cosbi am fethu â gwneud hynny. Ni fydd y rhai nad ydynt yn bodloni'r safonau yn gallu gweithio mewn rôl gofal cymdeithasol yng Nghymru.
- 1.6 Drwy reoliadau, mae'r Ddeddf yn nodi pa grwpiau o weithwyr gofal cymdeithasol y mae'n rhaid i gofrestru gyda Gofal Cymdeithasol Cymru. Gellir addasu'r rhestr o weithwyr y mae'n ofynnol iddynt gofrestru dros amser, trwy reoliadau newydd, a rhoddir amser i gyflogwyr a gweithwyr baratoi ar gyfer unrhyw newidiadau.²⁷
- 1.7 Ni all y rhai sy'n cyflawni unrhyw un o'r rolau a restrir isod weithio'n gyfreithlon yn y sector gofal cymdeithasol yng Nghymru oni bai eu bod wedi'u cofrestru gyda Gofal Cymdeithasol Cymru yn unol â gofynion rheoleiddio.
- gweithwyr cymdeithasol
 - myfyrwyr gwaith cymdeithasol
 - rheolwyr gofal plant preswyl
 - gweithwyr gofal plant preswyl
 - rheolwyr gofal cartref
 - gweithwyr gofal cartref
 - rheolwyr cartrefi gofal i oedolion
 - gweithwyr cartrefi gofal oedolion
 - rheolwyr gwasanaethau llety diogel
 - gweithwyr gwasanaethau llety diogel
 - Rheolwyr canolfannau teuluol preswyl
 - gweithwyr canolfannau teulu preswyl
 - rheolwyr gwasanaeth mabwysiadu
 - rheolwyr lleoliad oedolion
 - rheolwyr eiriolaeth
 - Rheolwyr Gwasanaeth Maethu
 - rheolwyr preswyl ysgolion arbennig²⁸
- 1.8 Mae gan Gofal Cymdeithasol Cymru ddyletswydd gyfreithiol i gyhoeddi cofrestr o'r gweithwyr hyn ('y Gofrestr') sy'n cynnwys gwybodaeth am unrhyw gyfyngiadau ar eu harfer. Mae dyletswydd arnom hefyd i gadw rhestr o'r rhai y mae eu henwau wedi'u tynnu o'r gofrestr yn dilyn pryderon am eu haddasrwydd i ymarfer ('y Rhestr').²⁹

²⁷ I gael y wybodaeth ddiweddaraf am ba grwpiau sydd ar y rhestr, gallwch edrych ar ein tudalennau Cofrestru - <https://socialcare.wales/registration/why-we-register>.

²⁸ Disgwylir y bydd yn ofynnol i Weithwyr Preswyl Ysgolion Arbennig gofrestru erbyn mis Medi 2026.

²⁹ Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Cynnwys y Gofrestr) 2016, Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Rhestr o Bersonau a Dynnwyd o'r Gofrestr) 2016 a Rheolau Gofal Cymdeithasol Cymru (Cynnwys y Gofrestr) 2020.

- 1.9 Mae'r Gofrestr a'r Rhestr yn helpu i gadw'r cyhoedd yn ddiogel drwy sicrhau bod unrhyw un sy'n defnyddio gwasanaethau gofal a chymorth rheoledig yng Nghymru yn gallu gwirio a yw'r rhai sy'n darparu gwasanaethau iddynt yn addas i ymarfer ac a oes cyfyngiadau ar eu hymarfer proffesiynol neu, mewn rhai achosion, a fu cyfyngiadau ar eu hymarfer erioed. Rydym yn defnyddio fersiynau ar-lein o'r Gofrestr a'r Rhestr, y ddau ohonynt i'w gweld ar dudalennau Cofrestru ein gwefan.

Gellir dod o hyd i fanylion ein gwrandawiadau sydd ar ddod ar dudalen Gwrandawiadau ein gwefan.

Gellir dod o hyd i ganlyniadau gwrandawiadau cyhoeddus yng nghofnod yr unigolyn yn y Gofrestr neu, lle bo hynny'n berthnasol, yn y Rhestr.

Mae gennym hefyd restr o bobl y mae eu henwau wedi'u tynnu o'r Gofrestr o dan y broses Dileu trwy Gytundeb(nad yw'n cynnwys panel).

Sut mae'r gofyniad cofrestru yn cael ei orfodi a sut mae gweithwyr yn atebol am eu hymddygiad?

- 1.10 Mae'r gofyniad i weithwyr gofal cymdeithasol gofrestru gyda Gofal Cymdeithasol Cymru yn cael ei orfodi drwy reoliadau sy'n rhoi gwasanaethau gofal a chymorth rheoledig yng Nghymru o dan ddyletswydd i sicrhau bod eu staff yn addas i ymarfer, yn gymwysterau'n briodol ac, lle bo'n berthnasol, wedi'u cofrestru gyda Gofal Cymdeithasol Cymru.³⁰ Mae'r sefydliadau hyn yn atebol i AGC.
- 1.11 Mae gan awdurdodau lleol ddyletswydd debyg i sicrhau addasrwydd i ymarfer y staff gofal a chymorth y maent yn eu defnyddio mewn gwasanaethau cymdeithasol oedolion a phlant. Maent yn atebol trwy eu Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol a dyletswyddau sector cyhoeddus ehangach. O dan adran 116 o'r Ddeddf, gall Llywodraeth Cymru gyfarwyddo awdurdodau lleol i ystyried Côdau ymarfer Gofal Cymdeithasol Cymru wrth wneud penderfyniadau ynghylch ymddygiad unrhyw un o'u gweithwyr gofal cymdeithasol.
- 1.12 Pan fydd gweithwyr neu fyfyrwyr yn cael eu derbyn i Gofrestr Gofal Cymdeithasol Cymru, maent yn cael eu cadw i'r Côt Ymarfer Proffesiynol perthnasol gan Gofal Cymdeithasol Cymru a'u cyflogwyr neu ddarparwyr cyrsiau. Mae'r Côtau yn cael eu hegluro iddynt fel rhan o'u sefydlu a'u hyfforddiant ac mae ganddynt ddyletswydd i ymgyswrttu â nhw a chanllawiau ymarfer perthnasol - fe'u cynghorir hefyd bod angen iddynt gael y wybodaeth ddiweddaraf am unrhyw newidiadau. Mae rhagor o wybodaeth am y Côtau Ymarfer Proffesiynol ar gael ar wefan Gofal Cymdeithasol Cymru.³¹

³⁰ Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2017 a Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) (Diwygio) 2019.

³¹ Am wybodaeth am y Côtau Ymarfer Proffesiynol, gweler - <https://socialcare.wales/dealing-with-concerns/Côdes-of-practice-and-guidance>

Am wybodaeth am y gofynion hyfforddi a chymhwysterau, gweler - <https://socialcare.wales/registration/qualifications-needed>

Sut mae paneli ffitrwydd i ymarfer yn gweithio?

- 2.1 Mae Rhan 8 o'r Ddeddf yn nodi dyletswydd Gofal Cymdeithasol Cymru i sefydlu paneli i wneud penderfyniadau ynghylch addasrwydd personau cofrestredig i ymarfer ac addasrwydd ymgeiswyr i'r Gofrestr. Mae paneli hefyd yn ystyried ceisiadau gan Gofal Cymdeithasol Cymru am gyfyngiadau interim ar bractis person. Mae yna reoliadau a rheolau sy'n llywodraethu gweithgareddau a chyfansoddiad ein paneli.³²
- 2.2 Mae paneli yn rhannu'r amcanion a nodir ar gyfer Gofal Cymdeithasol Cymru yn adran 68 o'r Ddeddf. Fodd bynnag, maent yn gwneud eu penderfyniadau'n annibynnol ar Gofal Cymdeithasol Cymru ac yn cael eu harwain gan gynghorwyr cyfreithiol annibynnol a fframwaith o ddeddfwriaeth, rheolau a dogfennau canllawiau. Mae hyn yn cynnwys Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 (a rheoliadau cysylltiedig) a Rheolau Gofal Cymdeithasol Cymru.
- 2.3 Fel corff cyhoeddus, gall penderfyniadau Gofal Cymdeithasol Cymru fod yn destun adolygiad barnwrol. Y prif seiliau dros adolygiad barnwrol yw anghyfreithlondeb, annhegwch gweithdrefnol ac afresymoldeb. Byddai unrhyw hawliadau adolygiad barnwrol mewn perthynas â gweithredoedd ein paneli yn cael eu cymryd yn erbyn Gofal Cymdeithasol Cymru fel sefydliad, yn hytrach na phaneli. Felly, mae angen i ni sicrhau bod ein paneli yn gweithio o fewn y fframwaith deddfwriaethol, gwrando'n ofalus ar gyngor cyfreithiol, dilyn canllawiau perthnasol ac ymarfer disgresiwn yn ofalus.
- 2.4 Rydym yn disgwyl i'n paneli adlewyrchu ein gwerthoedd, dangos ymwybyddiaeth o'n Côd Ymddygiad a gwneud penderfyniadau sy'n gyfreithlon, yn deg ac yn rhesymol. Mae hyn er mwyn sicrhau ein bod yn bodloni ein hamcanion a bod y rhai sydd wedi'u cofrestru gyda ni yn cael eu trin yn deg ac mewn ffordd sy'n eu helpu i ddeall ein safonau a'n disgwyliadau.
- 2.5 Mae Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Trafodion gerbron Paneli) 2016 yn ei gwneud yn ofynnol i baneli ymdrin ag achosion yn deg ac yn gyfiawn, sy'n cynnwys:
 - (a) ymdrin â'r achos mewn ffyrdd sy'n gymesur â phwysigrwydd yr achos, cymhlethdod y materion, y costau disgwyliedig ac adnoddau y partiön;
 - (b) osgoi ffurfioldeb diangen a cheisio hyblygrwydd yn yr achosion;
 - (c) sicrhau, cyn belled ag y bo'n ymarferol, bod y partiön yn gallu cymryd rhan lawn yn yr achosion;
 - (d) defnyddio unrhyw arbenigedd arbennig o'r panel neu'r SCW yn effeithiol;
 - (e) osgoi oedi, i'r graddau y mae hynny'n gydnaws ag ystyriaeth briodol o'r materion.
- 2.6 Mae cynnal gwrandawriad teg hefyd yn cynnwys:

³² Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Trafodion gerbron Paneli) 2016 a Rheolau Gofal Cymdeithasol Cymru (Cyfansoddiad Paneli) 2020.

- sicrhau bod penderfyniadau'n cael eu gwneud mewn ffordd ddiduedd;
- ystyried yr holl wybodaeth berthnasol;
- dehongli a chymhwyso'r gyfraith yn gywir;
- gwneud penderfyniadau mewn ffordd dryloyw;
- dangos rhesymolrwydd a chymesuredd; a
- darparu rhesymau clir dros benderfyniadau.

2.7 Yn ogystal â chael eu llywio gan ddeddfwriaeth gofal cymdeithasol, rhaid i baneli fod yn ymwybodol o'r ffaith bod Gofal Cymdeithasol Cymru yn gweithredu o fewn fframwaith deddfwriaethol ehangach sy'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- Deddf Hawliau Dynol 1998
- Deddf Cydraddoldebau 2010
- Deddf Diogelu Data 2018
- Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn 1989
- Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau 2006.

Er bod paneli yn annibynnol, maent yn cael eu hystyried yn rhan o Gofal Cymdeithasol Cymru ac felly maent yn cael eu cwmpasu gan yr un ddeddfwriaeth. Nid ydym yn disgwyl, nac yn wir nid oes angen i'n paneli ddeall y ddeddfwriaeth hon yn fanwl, gan fod cynghorwyr cyfreithiol i'w tywys. Fodd bynnag, mae angen iddynt fod yn ymwybodol o egwyddorion eang y ddeddfwriaeth a sut mae'n effeithio ar ein gwaith.

2.8 Mae canllawiau arfer da yr Awdurdod Safonau Proffesiynol (PSA) hefyd yn cael ei ddylanwadu gan Awdurdod Safonau Proffesiynol (PSA)³³ a nodau polisi ehangach llywodraethau Cymru a'r DU. Efallai y byddant hefyd yn gweld bod y 'Llyfr Mainc Triniaeth Gyfartal' yn offeryn dysgu defnyddiol. Mae hyn yn cael ei ddefnyddio gan y farnwriaeth, mae ar gael yn rhad ac am ddim ar wefan y Cyngor Dedfrydu ac yn cael ei ddiweddarau'n rheolaidd. Mae'r Tîm Gwrandawiaid yn cyfeirio'n rheolaidd at y Llyfr Mainc Triniaeth Gyfartal am arweiniad ar drefniadau a awgrymir ar gyfer unigolion sy'n mynychu gwrandawriad a allai fod angen rhywfaint o gymorth, er mwyn sicrhau eu bod yn gallu cymryd rhan mor llawn â phosibl.

2.9 Mae paneli yn chwarae rôl wrth gefnogi polisi'r llywodraeth mewn perthynas â materion fel: cam-drin domestig; troseddau treisgar yn erbyn menywod; Cydraddoldeb; caethwasiaeth fodern; masnachu pobl. Mae'r rhai sy'n gyfrifol am weithgareddau o'r fath yn aml yn targedu unigolion yn ein Cymdeithas sydd yn agored i niwed, gan gynnwys rhai o'r rhai sy'n defnyddio gwasanaethau gofal a chymorth. O ganlyniad, gall rolau gofal cymdeithasol fod yn ddeniadol i unigolion o'r fath. Dylai paneli fod yn ymwybodol o'r amcanion polisi ehangach hyn wrth ystyried effaith bosibl unrhyw ddigwyddiadau a arweiniodd at ein trafodion ac unrhyw risg ganlyniadol sy'n gysylltiedig â chofrestru unigolyn.

2.10 Mae Cynghorwyr Cyfreithiol yn darparu cyngor ar bwyntiau cyfraith a gweithdrefn ac er mai paneli sy'n penderfynu a yw'r unigolion a atgyfeiriwyd atynt yn addas

³³ www.professionalstandards.org.uk
<https://www.professionalstandards.org.uk/publications/detail/standards-of-good-regulation-2019>

ar gyfer ein Cofrestr, mae angen i aelodau'r panel gymryd sylw o unrhyw gyngor a roddir a chofio y bydd angen cyfiawnhau unrhyw benderfyniadau i wyro oddi wrth neu ddiystyru cyngor o'r fath.

- 2.11 Dylai paneli ysgrifennu eu penderfyniadau mewn ffordd sy'n ei gwneud hi'n hawdd i'r person cofrestredig a'r cyhoedd eu deall. Mae hyn yn cynnwys yr ymgeisydd neu'r person cofrestredig gerbron panel, pobl sydd wedi gwneud atgyfeiriadau, cyflogwyr, y wasg ac unrhyw un arall sydd â diddordeb mewn achos neu wrandawriad.
- 2.12 Yn unol â gofynion ein deddfwriaeth a'r angen am degwch, mae angen i ni sicrhau bod ein proses gwneud penderfyniadau yn dryloyw. Weithiau gofynnir i ni am drawsgrifiadau o wrandawriadau neu gopiâu o resymau panel gan aelodau o'r cyhoedd neu'r wasg.
- 2.13 Gall personau cofrestredig ofyn am drawsgrifiad o wrandawriad. Felly, mae'n bwysig i baneli nodi unrhyw ganllawiau a ddarperir gan Gofal Cymdeithasol Cymru neu Gynghorwyr Cyfreithiol mewn perthynas ag ysgrifennu penderfyniadau. Mae hyn er mwyn sicrhau nad ydym, wrth weithredu'n dryloyw, yn torri hawliau unrhyw bartion a allai fod â hawl i gael gwybodaeth benodol wedi'i ddiogelu. Mae hyn yn cynnwys, er enghraifft, plant, pobl sydd ag euogfarnau wedi'u treulio a phobl â chyflyrau iechyd.

Atodiad 2: Y Fframwaith Deddfwriaethol ar gyfer paneli sy'n gwneud penderfyniadau yng Ngwrandawiadau Gofal Cymdeithasol Cymru

Deddfwriaeth Sylfaenol sy'n berthnasol i waith panel

Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 (RISCA)
<http://www.legislation.gov.uk/anaw/2016/2/contents/enacted>

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
<https://www.legislation.gov.uk/anaw/2014/4/contents>

Deddf Hawliau Dynol 1998
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/42/contents>

Deddf Diogelu Data 2018
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/12/enacted>

Deddf Cydraddoldeb 2010
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/15/contents/enacted>

Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn
<https://ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau
<https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>

Rheoliadau

Rheoliadau sy'n pennu gweithwyr gofal cymdeithasol

Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Manyleb Gweithwyr Gofal Cymdeithasol) (Cofrestru) 2016 - Mehefin 2016
<http://senedd.assembly.wales/mglIssueHistoryHome.aspx?Ild=16525>

Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Ymestyn Ystyr Gweithiwr Gofal Cymdeithasol) 2016 - Mehefin 2016
<http://senedd.assembly.wales/mglIssueHistoryHome.aspx?Ild=16524>

Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Manyleb Gweithwyr Gofal Cymdeithasol) (Cofrestru) (Diwygio) 2018
<http://www.legislation.gov.uk/wsi/2018/192/made>

Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Manyleb Gweithwyr Gofal Cymdeithasol) (Cofrestru) (Diwygio) 2020
<http://www.legislation.gov.uk/wsi/2020/286/contents/made>

Rheoliadau sy'n ymwneud â Chynnwys y Gofrestr/Rhestr o bersonau a dynnwyd

Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Cynnwys y Gofrestr) 2016
<http://senedd.assembly.wales/mgIssueHistoryHome.aspx?Ild=16523>

Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Rhestr o Bersonau a Dynnwyd o'r Gofrestr) 2016 - Mehefin 2016
<http://senedd.assembly.wales/mgIssueHistoryHome.aspx?Ild=16522>

Rheoliadau ynghylch Paneli

Y Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Trafodion gerbron Paneli) 2016
<http://www.senedd.assembly.wales/mgIssueHistoryHome.aspx?Ild=17273>

Y Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Trafodion gerbron Paneli) (Diwygio) 2017
<http://www.legislation.gov.uk/wsi/2017/140/contents/made>

Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Cyfansoddiad Paneli a Ragnodir Personau) 2016 - Mehefin 2016
<http://senedd.assembly.wales/mgIssueHistoryHome.aspx?Ild=16521>

Rheolau Gofal Cymdeithasol Cymru

Rheolau Cofrestru, Addasrwydd i Ymarfer a Gwrandawiaidau
<https://socialcare.wales/dealing-with-concerns/fitness-to-practise-hearings-rules-and-guidance>

Atodiad 3: Templed Rhybudd

1. Nodwch y ffeithiau yn gryno

- fel y'i canfuwyd a brofwyd mewn gwrandawriad ac y cytunwyd arnynt gan Gofal Cymdeithasol Cymru a'r person cofrestredig (os yw'n bresennol), neu
- Cynnwys geiriad yn union fel y cofnodwyd mewn euogfarn a dedfryd neu rybudd (oni bai bod yr euogfarn wedi'i wario).

Er enghraifft:

Ar 29 Ionawr 2024, cawsoch eich euogfarnu o yrru tra'n fwy na'r terfyn alcohol rhagnodedig, gyrru heb ofal a sylw dyledus a methu â stopio ar ôl damwain traffig ffordd, a achosodd fân anafiadau i berson ifanc yn eich gofal a oedd yn y car. Cawsoch eich dedfrydu i gwblhau Gorchymyn Cymunedol a'ch gwahardd rhag gyrru am ddwy flynedd.

2. Nodwch yn fyr ganlyniad y pryderon (un neu fwy)

- a. nodi a yw'r pryderon yn berthnasol i arferion gofal cymdeithasol
- b. nodi a yw'r pryderon mewn perygl o danseilio hyder y cyhoedd
- c. dyfynnu'n gryno unrhyw dorri'r Côt Ymarfer Proffesiynol

Er enghraifft:

Roedd hyn yn groes i'r Côt Ymarfer Proffesiynol ar gyfer Gofal Cymdeithasol, ac yn benodol Adran X sy'n darparu: [nodwch o'r rhan perthnasol o'r Codau]:

[Nodwch pa godau sydd yn berthnasol]

Mae ymddygiad o'r natur hon mewn perygl o ddod â'r proffesiwn gofal cymdeithasol i anfri

3. Rhybuddio o'r angen i sicrhau nad oes ailadrodd

Er enghraifft:

- *Ni ddylid ailadrodd yr ymddygiad hwn*
- *Mae unrhyw ailadrodd yn debygol o arwain at ganfyddiad o nam ar ffitrwydd i ymarfer, neu*
- *Mae unrhyw ailadrodd yn debygol o arwain at ymchwiliad addasrwydd i ymarfer arall lle y gellir ddod at benderfyniad gwahanol.*

4. Cadarnhau Rhybudd a'i hyd a phryd fe fydd yn dod i rym;

Er enghraifft:

- **Lle nad oes canfyddiad o nam (yn effeithiol ar unwaith);**

Felly, rydym yn gosod Rhybudd am gyfnod o [rhwng 6 mis a 3 blynedd] o heddiw.

- **Pan fo canfyddiad o nam (ddim yn effeithiol ar unwaith):**

Felly, rydym yn gosod Rhybudd am gyfnod o [rhwng 6 mis a 3 blynedd] o'r diwrnod y daw'r Rhybudd hwn i rym

5. Cadarnhau y bydd y rhybudd yn cael ei roi ar gofnod y person cofrestredig ar y Gofrestr am gyfnod y Rhybudd a chadarnhau ei allu i weithio

Bydd y Rhybudd hwn yn cael ei roi ar eich cofnod ar y Gofrestr am [amserlen ddewisol] a bydd yn cael ei ddileu pan fydd yn dod i ben.

Byddwch yn gallu parhau i weithio mewn rôl gofal cymdeithasol cofrestredig tra bod y Rhybudd hwn yn ei le.
